СОНЦА:
Усход, заход, даўжыня дня:
Мінск — 5.36, 20.38, 15.02;
Віцебск — 5.21, 20.32, 15.11;
Магілёў — 5.25, 20.27, 15.02;
Гомель — 5.25, 20.21, 14.56;
Гродна — 5.50, 20.54, 15.04;
Брэст — 5.58, 20.48, 14.50.
МЕСЯЦ:
Маладзік 2 мая
ІМЯНІНЫ:
Сымона, Засіма, Аляксандра; Мар'яна, Кацярыны.

ЗВЯЗДА

30 КРАСАВІКА 1992 г. чацвер, № 87 (21865)

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 50 кап.

РОЗГАЛАС

ЁСЦЬ ШПРЫЦЫ

ГОМЕЛЬ (У. Перцікаў). Першая партыя медыцынскіх аднаразовых шпрыцаў у колькасці 10.400 штук выпушчана ў аб'яднанні пластмасавых вырабаў. Тут здадзены ў эксплуатацыю першы ў рэспубліцы спецыяльны цэх, які ўзвёў калектыў трэста № 27 і дзе будуць працаваць 136 чалавек.

— Выпрацоўка гэтых вельмі неабходных інструментаў,— расказвае генеральны дырэктар аб'яднання Міхаіл Фядосік,— мы задумалі яшчэ некалькі гадоў назад. Меркавалі пачаць выпуск іх раней, але былі розныя перашкоды. Зараз спадзяёмся, што пры неабходных пастаўках сыравіны і матэрыялаў зможам забяспечыць патрэбнасці медыцынскіх устаноў рэспублікі. Магутнасці цэха разлічаны на вытворчасць 100 мільёнаў шпрыцаў у год.

Першая партыя іх ужо адпраўлена на механічныя, медыцынскія і клінічныя выпрабаванні ў рэспубліканскі цэнтр «Гемапідстанцыя», Маскоўскі НДІ «Медбіяфізіка» і бальніцы — Гомельскую абласную і дзве мінскія клінічныя — № 9 і № 10.

САМА НЕЗАЛЕЖНАСЦЬ!

У Мінску створаны незалежны Інстытут сацыяльна-эканамічных і палітычных даследаванняў (НІСЭПД), заснавальнікамі якога сталі розныя структуры недзяржаўнай эканомікі, бізнесмены, палітыкі, журналісты, вучоныя.

Інстытут будзе садзейнічаць развіццю новых суб'ектаў палітыкі і эканомікі і тым самым — фарміраванню новага грамадства. У прыватнасці, НІСЭПД мае намер падтрымаць наступленне прадпрымальніцтва на эканамічную манаполію дзяржавы. З гэтай мэтай створана спецыяльная група, якая будзе забяспечваць аператыўную сацыялагічную і эканамічную падрыхтоўку прыватызацыі дзяржаўных прадпрыемстваў і арганізацый.

БелаПАН.

РУХ РЫХТУЕЦЦА ДА БАРАЦЬБЫ

У сувязі з прынятымі змяненнямі да Закона Украіны «Аб мясцовых Саветах народных дэпутатаў і мясцовым самакіраванні», якія прадугледжваюць ужо ў гэтым годзе прамыя выбары прадстаўнікоў сельскіх, пасялковых і гарадскіх Саветаў народных дэпутатаў, а таксама ў сувязі з маючымі адбыцца прыняццем новай Канстытуцыі Украіны і выбарамі новага парламента кіраўніцтва Народнага Руху Украіны заклікала разгарнуць актыўную работу на ўсіх узроўнях.

Прадугледжваецца стварэнне выбарчых камітэтаў, вылучэнне кандыдатаў ад Руху, выпрацоўка адзінай праграмы, стварэнне перадвыбарнай кааліцыі «Дэмакратычны блок Украіны».

г. Кіеў.

Мікалай ЛЯБАХ.

ПРАЦЯГ БУДЗЕ

Як нам паведамілі ў рэспубліканскім Камітэце па кіраванню дзяржаўнай маёмасцю, які непасрэдна займаецца прыватызацыяй прадпрыемстваў у рэспубліцы, семінары кіраўнікоў прыватызаваных прадпрыемстваў будуць працягвацца і далей. Непасрэдны ўдзел у іх будзе прымаць старшыня Пастаяннай камісіі Вярхоўнага Савета РБ па эканамічнай рэформе, дасягненню эканамічнай самастойнасці і суверэнітэту рэспублікі Л. П. Козік.

«МАРШРУТНІКІ» ПРОСЯЦЬ ДАПАМОГІ

ГРОДНА (Б. Пракопчык). Пасля апошняга падаражання бензіну маршрутныя таксі ў абласным цэнтры адразу сталі стратнымі. Пакуль што адна паездка каштуе 4 рублі. Пры гэтым кожная з васьмі машын прыносіць таксаматорнаму парку амаль 250 рублёў страт штодзённа. Кіраўніцтва аўтапрадпрыемства звярнулася ў гарвыканком з просьбай аб грашовай кампенсацыі. Калі гэта зроблена не будзе, у таксаматорнага парка застанецца толькі адно выйсце — узняць цэны за паездкі ў таксі.

Яшчэ адна навіна з мясцовага таксапарка. Тут вырашылі ўвесці дыферэнцыраваную плату за паездкі ў горадзе, за горадам і ноччу.

ХОЧАШ ДАМОЎ—ГАНІ ВАЛЮТУ

Замежныя студэнты, якія вучацца ў Беларусі, пачалі засвойваць своеасаблівы від бізнесу. Справа ў тым, што выехаць на канікулы на радзіму арабскім і афрыканскім студэнтам стала практычна немагчыма. Па-першае, дорага, а па-другое, нельга (з-за маруднасці) набыць білет на самалёт за рублі. Таму адны кемлівыя іншаземцы звяртаюцца напрамую да кіраўніцтва сваіх нацыянальных авіякампаній, іншыя накіроўваюцца ў савецкае бюро міжнароднага маладзёжнага турызму «Спадарожнік», у выніку чаго з'яўляюцца наступныя праекты.

Спачатку пачаў працаваць уласны рэйс «Мінск — Дамаск» (туды і назад), білет на які каштуе 350 долараў, потым «Спадарожнік» з сірыйскай фірмай «Аль-Зажэль» заснавалі чартэрныя рэйсы «Мінск — Халеб» (туды і назад) коштам 310 долараў. А за 350 долараў і 5 тысяч «драўляных» пры дапамозе фірмы «Мубарак» можна даляцець да Каіра і вярнуцца назад.

З гарачых кропак— на Радзіму

Як паведамлялася ўжо, з Закаўказзя прыбыў першы самалёт, які даставіў 136 салдат і сяржантаў-беларусаў. Яны прызываліся з тэрыторыі Беларусі і праходзілі службу ў часцях Закаўказскай ваеннай акругі. І восень цяпер вяртаюцца на Радзіму. (Усяго, як стала вядома, у самы бліжэйшы час з Закаўказзя будуць вывезены 1.666 ваеннаслужачых.) Аднак не толькі яны [illegible] на родныя зямлі.

Днямі ў Мінску зрабіў пасадку самалёт рэйсам з Баку, які даставіў 13 сем'яў ваеннаслужачых у колькасці 29 чалавек. Чакаецца прыбыццё яшчэ двух самалётаў: з Гянджы — у Віцебск і з Сітэлгая — у Мінск таксама з сем'ямі афіцэраў і прапаршчыкаў.

В. ЦАСЮК.

Сустрэча ў МЗС Беларусі

Міністр замежных спраў Рэспублікі Беларусь П. Краўчанка прыняў Часовага Паверанага ў справах Злучаных Штатаў Амерыкі ў Беларусі Дэвіда Суорца, які на непрацяглы час прыбыў у Мінск. У ходзе прайшоўшай гутаркі закраналіся некаторыя аспекты працэсу Пратакола аб ратыфікацыі і выкананні Дагавора па стратэгічных наступальных узбраеннях, які рыхтуецца да падпісання. Кіраўнік беларускага знешнепалітычнага ведамства і кіраўнік амерыканскага дыпламатычнага прадстаўніцтва прыйшлі да агульнай думкі аб неабходнасці хутчэйшага заключэння гандлёвага пагаднення паміж дзвюма краінамі. Гэта дасць магчымасць Рэспубліцы Беларусь атрымаць рэжым найбольшага спрыяння ў гандлёва-эканамічных адносінах з ЗША.

Стрымліваючым фактарам на шляху амерыканскіх капіталаўкладанняў у беларускую эканоміку з'яўляецца таксама тая акалічнасць, што Беларусь пакуль не падпісала пагаднення з ОПІК, якое прадугледжвае юрыдычныя гарантыі з боку дзяржавы для замежных інвестараў. Субяседнікі абмеркавалі шэраг пытанняў, якія датычаць падрыхтоўкі міжнароднай канферэнцыі па Нагорнаму Карабаху, правядзенне якой прадугледжваецца ў Мінску.

Як канстатаваў беларускі міністр, кантакты паміж Беларуссю і Злучанымі Штатамі развіваюцца зусім паспяхова. Гэта ж датычыць і сувязей на ўзроўні знешнепалітычных службаў. П. Краўчанка з задавальненнем адзначыў крокі да паглыблення давер'я, якія робяцца абодвума бакамі ва ўзаемнасці. У якасці апошняга прыкладу з амерыканскага боку ён назваў зняцце існаваўшых раней абмежаванняў на перамяшчэнне па краіне беларускіх дыпламатаў, якія працуюць у Нью-Йорку.

Не менш 1.000 рублёў—кожнаму

Час мяняецца: раней народ — ДА і ДЛЯ святаў і з'ездаў, цяпер з'езд, даклады, народныя дэпутаты — ДЛЯ народа... Адным словам, з першамайскім павышэннем месячнай мінімальнай заработнай платы, шаноўнае спадарства! Аказваецца, вясна дабратворна ўплывае не толькі на рост цэн, але і зарплаты. Такім чынам, як пастанавілі народныя дэпутаты на апошняй сваёй сесіі, мінімальная заработная плата з 1 мая будзе складаць 1.000 рублёў (нагадаю: да гэтага — 550). Спецыяльна так зрабілі ці не, але атрымалася згодна з прымаўкай: канец — справе вянец. Ці вянец, аднак?

Варта адзначыць, што ўрад прапанаваў падняць мінімум да ўзроўню 950 рублёў з 1 чэрвеня. Але, як бачыце, усё адбудзецца некалькі хутчэй, і дадуць крыху больш. Можна таксама нагадаць: рост мінімуму зарплаты прывядзе і да ўздыму пенсій (як вядома, мінімум пенсіі роўны мінімуму зарплаты), стыпендый, усялякіх дапамог сем'ям, маці і г. д., а таксама згодна з дзяржкампраграмай «тарыфікацый» з каэфіцыентам, — акладаў «бюджэтнікаў». Мінімум абавязковы і для гаспадарчаразліковых прадпрыемстваў і арганізацый, а вось вышэй — як у каго атрымаецца (прынамсі, не лішне памятаць, што гаспадарчаразлікоўцы зарабляюць на ўсё іх сваё).

Але адкажам на пытанне, ці вянец?

Для асобна ўзятага грамадзяніна ўсякае павышэнне — гэта, вядома ж, нядрэнна. Але добра не заўсёды тое, што добра для грамадзяніна, добра і для грамадства (а ў выніку — не заўсёды і для таго ж грамадзяніна). Мы ідзём на гэта пры спадзе эфектыўнасці эканомікі, зніжэнні нацыянальнага даходу. Карацей, няма адэкватнага росту вытворчасці, матэрыяльных даброт, нават наадварот — збаўляем (на жаль, так ужо працуем, дакладней — так гаспадарым). Значыць, хочаш не хочаш, трэба чакаць новага ўзлёту цэн, якія імгненна адрэагуюць адпаведна. У прыватнасці ж, іх рост у чэрвені, пачынаючы з сакавіка, арганізуецца ў межах 210—220 працэнтаў. І гэта, хутчэй за ўсё, таксама будзе толькі мінімум...

Вядома, яшчэ больш абвострыцца становішча з малазабяспечанымі. Адкуль узяць грошы на кампенсацыю, калі ўжо цяпер патрэбна 3 мільярды, каб зрабіць усе выплаты?

Дык што ж, не варта было павышаць? Пытанне складанае. Мы жывём у адзінай рублёвай зоне, у якой, пакуль не наладжаны інфляцыйныя працэсы, увогуле застаецца ў выйгрышы — за кошт суседзяў (у нас дастаткова было такіх урокаў, калі далі прыбытак). А трэба ўлічваць, што ў Расіі новы мінімум (900 рублёў) уводзіцца з мая.

Увогуле ж, пры такім развіцці падзей мы хутка станем уладальнікамі такіх сум, якія нашым бацькам і не сніліся. Толькі вось бяда: ці будзе што на іх купіць?

Кар. «Звязды».

«Бяры болей— кідай далей»

Вілы, граблі і рыдлёўка заўсёды былі самай надзейнай «тэхнікай» сельскага працаўніка. Зразумела, нашага. Пасля вайны менавіта гэтыя прылады ды мазолістыя рукі вырашалі лёс ураджаю. Пра нейкія міні-трактары і іншыя цуды тэхнікі ніхто ў той час нават і не чуў. З той пары, аднак, прайшло не адно дзесяцігоддзе. Пакуль што не камп'ютэры, як у Галандыі, ажыццяўляюць на нашых фермах усе тэхналагічныя працэсы. За іх усю справу робяць нашы родныя працавітыя бабулькі. З дапамогай усё тых жа грабляў, рыдлёўкі і іншых спрадвечных інструментаў. Затое на выстаўках ёсць і міні-трактары, і максігрузавікі. На розных біржах і кірмашах на іх можна не толькі глядзець. Можна і купіць. За адзін камбайн «Дон», напрыклад, трэба ахвяраваць цэлы статак буйной рагатай жывёлы. Адкарміць такую колькасць — гэта яшчэ не ўсё. Паспрабуйце здаць яе на мясакамбінат. Нават калі вы валодаеце талентам вялікага дыпламата — без гарэлкі нічога не атрымаецца.

Зрэшты, і з гарэлкай — таксама. Бо ўсе халадзільныя камеры запоўнены мясам.

Дык што ж рабіць? А тое, што і раней, — брацца за рыдлёўку, вілы і дзейнічаць па прынцыпу «бяры болей — кідай далей».

Трэба, мабыць, замест гіганцкіх грузавікоў вагою ў дзесяткі тон наладзіць выпуск міні-трактароў, іншай патрэбнай кожнаму селяніну тэхнікі. Вядома ж, па даступных цэнах (разумных!). І не расцягваць гэты клопат на многія дзесяцігоддзі. Дзейнічаць хутка, у сціслыя тэрміны. Як у час вайны на Урале — сцен няма, мароз, над галавою неба, а станкі ўжо працуюць, ідзе прадукцыя. Мне скажуць: гэта было ў экстрэмальнай сітуацыі, тады вырашаўся лёс краіны. А сёння якая сітуацыя?

Мікалай АМЕЛЬЧАНКА.
Фота аўтара.

«Просім тэрмінова спыніць адгрузку мяса...»

Мясакамбінатаўскія халадзільнікі перапоўнены. Аднак купіць у магазіне высакаякаснае мяса — праблема...

Хто захоча апынуцца на месцы працаўніка, які, затраціўшы столькі сіл і кармоў на адкорм жывёлы, раптам бачыць, што яго мяса нікому не патрэбна? Менавіта ў такую «пастку» трапілі цяпер дзесяткі калгасаў і саўгасаў, у тым ліку і Гродзеншчыны. Вельмі цяжка, а то і проста немагчыма ім здаць жывёлу на мясакамбінат. А ў выніку — дадатковыя затраты такіх нятанных сёння кармоў, развал усяго вытворчага канвеера.

Але ж і мясакамбінаты, вядома, не ад добрага жыцця зачыняюць перад імі свае дзверы. На Гродзенскім, напрыклад, у гэтыя дні захоўваецца звыш тысячы тон мяса, і кіраўнікі прадпрыемства ламаюць галовы над тым, куды і каму яго збыць. А тут яшчэ ўзнікаюць праблемы з той прадукцыяй, якая ўжо адгружана спажыўцам. Вось, напрыклад, што патрабуюць з Уладзівастоцкага холадакамбіната, у адрас якога ў сакавіку было накіравана мяса па цане 65 рублёў за кілаграм: «Мяса не рэалізуецца... Просім спыніць яго адгрузку... і вырашыць пытанне аб зніжэнні цаны на раней адгружанае на 30 працэнтаў».

Або тэлетайпграма з Пецярбургскага холадакамбіната: «У сувязі з адсутнасцю ёмістасцей просім тэрмінова спыніць адгрузку мясапрадуктаў. Ад прыёму і аплаты адмаўляемся».

Сёння даўгі Пецярбурга Гродзенскаму мясакамбінату складаюць 80 мільёнаў рублёў, Масквы — 40 мільёнаў. Калі гэтыя сродкі вернуць — невядома. Можа, трэба разарваць узаемаадносіны з гэтымі і іншымі спажыўцамі за межамі рэспублікі? Але ў такім выпадку куды дзяваць прадукцыю, якой нашы мясапрадпрыемствы вырабляюць значна больш, чым патрэбна нам самім?

Што датычыць патрабаванняў таго ж Уладзівастока аб зніжэнні цаны на мяса, дык не трэба быць вялікім эканамістам, каб зразумець, што гэта проста немагчыма. Нельга ж уявіць сабе, каб цана на канчатковую прадукцыю была ледзь не роўнай з той, па якой камбінат набывае мяса ў калгасаў і саўгасаў.

Такое вось замкнутае кола: мяса ёсць, але калгасы не могуць здаць яго на перапрацоўку, мясакамбінаты з вялікімі цяжкасцямі знаходзяць спажыўцоў сваёй прадукцыі, а тыя з-за высокай цаны не могуць рэалізаваць яе насельніцтву. Прычым з павышэннем кошту энерганосьбітаў разрыў у гэтым ланцугу становіцца ўсё большым. Сёння Гродзенскі мясакамбінат вымушаны рэалізоўваць мяса за межы рэспублікі па цане не менш, чым 90 рублёў за кілаграм. Пакуль што толькі Ташкент даў згоду. Аднак ці не атрымаецца ў выніку так, як з Уладзівастокам?

Зрэшты, як кажуць, няма ліха без дабра. І, здавалася б, калі існуюць праблемы са збытам мясапрадукцыі за межы рэспублікі, нашы гандлёвыя прылаўкі павінны выглядаць узорна. Абсурдна ж нават і ўпамінаць аб нейкім дэфіцыце пры перапоўненых мясакамбінатаўскіх халадзільніках і мностве жадаючых здаць сюды сваю жывёлу.

І сапраўды, яшчэ нядаўна, адразу пасля апошняга павышэння цэн на мясапрадукты, іх выбар у гродзенскіх магазінах быў даволі нядрэнным. Высакаякаснае мяса можна было купіць без усякіх праблем. Праўда, у той час людзі яшчэ толькі прызвычайваліся да новых цэн і абыходзіліся загадзя зробленымі запасамі. Але вось гэтыя запасы скончыліся, і хочаш не хочаш, а мусіш купляць мяса па новых цэнах. Але што пакупнік у большасці выпадкаў бачыць сёння на прылаўках? Як правіла — счарнелыя ў чаканні рэалізацыі косці з ялавічынай, вельмі тлустую, амаль без мяса, свініну. Рэдка калі можна сустрэць 80-рублёвую свіную выразку для паджаркі, але яе якасць ужо не тая, што раней.

Дык што ж гэта адбываецца? Чаму запасы прадукцыі на мясакамбінаце павялічваюцца, а пакупнікі вымушаны ўсё часцей пакідаць магазіны ні з чым?

Намеснік дырэктара Гродзенскага мясакамбіната А. Бярдула сцвярджае, што былі б толькі адпаведныя заяўкі ад гандлю, а за прадпрыемствам затрымкі не будзе. Маўляў, мы гатовы пастаўляць гораду столькі прадукцыі, колькі ён захоча. Аднак гандаль дрэнна ўлічвае пакупніцкі попыт і перастрахоўваецца (крый Божа, нешта застанецца нерэалізаваным)...

Тое ж і наконт фасаванага мяса. Алег Раманавіч пераконвае, што камбінат ужо сёння, без усякай перабудовы вытворчасці, можа хоць у 5 разоў павялічыць яго пастаўкі ў гандлёвую сетку. Аднак зноў жа няма адпаведных заявак.

Зусім іншае давялося пачуць ад намесніка дырэктара Гродзенскага гархарчгандлю Р. Качаноўскай. Маўляў, як павялічваць заяўкі, калі нават сённяшнія камбінат нярэдка не задавальняе. Напрыклад, 16 красавіка заказалі 4,5 тоны разабранай свініны, атрымалі ж толькі 3,1 тоны. 21 красавіка замест 6,5 тоны каўбас у магазіны накіравалі ўсяго 2 тоны, астатняе вымушаны былі браць у Ваўкавыску. А што датычыць недахвату фасаванай прадукцыі, дык усю віну Р. Качаноўская таксама перакладае на мясакамбінат. Маўляў, мы і рады былі б атрымліваць як мага больш менавіта фасаванага мяса, але камбінат не спраўляецца. Да таго ж якасць фасаванай свініны, мякка кажучы, вымушае чакаць лепшага.

Два ведамствы — і два супрацьлеглыя погляды на адну праблему. Ну а ў дурнях, як заўсёды, застаецца пакупнік.

Барыс ПРАКОПЧЫК,
кар. «Звязды».

І камізэлькі танкісцкія

Супрацоўнікі аператыўна-пошукавага аддзела гарадскога УУС затрымалі ваеннаслужачага тэрміновай службы Д., «пайшоўшага на дэмбель» 21 красавіка. Відаць, адразу ж пасля дэмабілізацыі хлопец сур'ёзна вырашыў заняцца бізнесам. І пачаў са спробы продажу пяці ахоўных танкісцкіх камізэлек, украдзеных у сваёй воінскай часці.

Пры правядзенні комплексу аператыўна-пошукавых мерапрыемстваў сышчыкам Першамайскага РАУС Мінска ўдалося ўстанавіць адзін адрас, дзе быў знойдзены амаль кілаграмовы запас узрыўнога рэчыва і два дэтанатары.

Усе абставіны гэтых падзей расследуюцца.

ПРАФСАЮЗЫ ЗАКЛІКАЮЦЬ ДА «КАЛЕКТЫЎНЫХ ДЗЕЯННЯЎ»

Федэрацыя прафсаюзаў Беларусі заклікала працоўных рэспублікі «прыняць ўдзел у падрыхтоўцы і правядзенні калектыўных дзеянняў пад лозунгамі абароны працы і стварэння».

Гэтыя дзеянні звязваюцца з першамайскім святам. ФПБ паведамляе, што ў гонар 1 Мая мяркуецца правесці мітынгі, маёўкі, дэманстрацыі, у працоўных калектывах — сходы, вечары ўшанавання перадавікоў і ветэранаў вытворчасці. У Мінску пачатак мітынгу на плошчы Незалежнасці ў 11 гадзін.

ФПБ звяртаецца да ўсіх працоўных калектываў, усіх работнікаў наёмнай працы, ветэранаў, моладзі выступіць адзіным фронтам у абарону сваіх сацыяльных інтарэсаў, права на працу і забеспячэнне яе нармальных умоў. Пры гэтым Федэрацыя патрабуе ад ВС рэспублікі і ўрада ўнесці ў эканамічную рэформу карэктывы, «накіраваныя на павышэнне эфектыўнасці і сацыяльную абарону...»

Такім чынам, няхай жыве 1 Мая?

Што ж, свята ёсць свята. Толькі вось змест лозунгаў — вельмі знаёмы. Можа, лепш было б «адзіным фронтам» — ды ў абарону права ўласнасці, за эканамічную свабоду і незалежнасць кожнага?

Кар. «Звязды».

Каб адчулі сябе роўнымі...

МІНСК. **(У. Цасюк).** У рэспубліцы працягваецца тыдзень міласэрнасці, які праводзіцца Фондам міласэрнасці і здароўя Беларусі. Адкрыццё Тыдня адбылося ў Рускім драматычным тэатры імя Горкага. Звярнуць увагу грамадскасці на лёс састарэлых, адзінокіх, інвалідаў і хворых — такая мэта гэтага мерапрыемства. Так што і кілаграм сухога малака, выдадзены кожнаму з 500 удзельнікаў адкрыцця, — хоць і не панацэя ад усіх бед, але прыклад, дастойны пераймання.

29 красавіка ў кафэ «Узбекістан» бясплатным абедам накармілі 50 адзінокіх састарэлых, а 2 мая ў тэатры лялек адбудзецца прадстаўленне для дзяцей-інвалідаў. Актыўна праходзіць Тыдзень на вытворчых аб'яднаннях «Мілавіца», «Белвар», на камвольным камбінаце.

Па ўсёй рэспубліцы ў дамах-інтэрнатах праходзяць дабрачынныя канцэрты творчых калектываў і навучэнцаў музычных школ і вучылішчаў.

Прэпарат супраць паталогіі шчытападобнай залозы і анеміі ў жывёл

Прэпарат «ДІФ-3», распрацаваны ў Навукова-даследчым інстытуце імя С. Вышалескага, высокаэфектыўны пры ярка выражанай паталогіі шчытападобнай залозы і анеміі ў жывёл. Ён папаўняе ў іх арганізме дэфіцыт ёду і жалеза, стымулюе эрытрапаэз, аднаўленчую здольнасць, а таксама паляпшае абмен рэчываў, паскарае рост і павышае ўстойлівасць да розных захворванняў. У аснове новага лекавага сродку — так званы «дэструмін», выраблены з мясцовай сыравіны.

(РІА).

Пастанова Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь

АБ САЦЫЯЛЬНА-ПРАВАВОЙ АБАРОНЕ РАБОЧЫХ І СПЕЦЫЯЛІСТАЎ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ, ЯКІЯ ПРЫМАЮЦЬ УДЗЕЛ У РАЗВІЦЦІ ЗАХОДНЕСІБІРСКАГА НАФТАГАЗАВАГА КОМПЛЕКСУ

Каля 10 тыс. рабочых і спецыялістаў Рэспублікі Беларусь больш чым 10 гадоў удзельнічаюць у развіцці Заходне-Сібірскага нафтагазавага комплексу. Яны заняты на будаўніцтве жылых дамоў, аўтамабільных дарог, здабычы і разведцы нафты, нарыхтоўцы дзелавой драўніны.

У мэтах забеспячэння сацыяльна-прававой абароны гэтых грамадзян, стварэння ўмоў для стабільнай пастаўкі з Цюменскай вобласці ў рэспубліку нафты, газу і дзелавой драўніны Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

1. Аблвыканкомам і Мінскаму гарвыканкому:

забяспечыць браніраванне за рабочымі і спецыялістамі, якія накіроўваюцца на работу ў Цюменскую вобласць, займаемай імі жылой плошчы па месцы пастаяннага пражывання, незалежна ад ведамаснай прыналежнасці, на ўвесь перыяд знаходжання ў гэтай вобласці;

прымаць у жыллёва-будаўнічыя (жыллёвыя) кааператывы без чаргі работнікаў, якія маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў і накіраваны на работу ў Цюменскую вобласць, добрасумленна прапрацаваўшых не менш як тры гады, або прадастаўляць ім зямельныя ўчасткі для індывідуальнага жыллёвага будаўніцтва.

Названыя асобы прымаюцца ў жыллёва-будаўнічыя кааператывы па месцы іх пастаяннага жыхарства па хадайніцтвах Міністэрства транспарту, Міністэрства будаўніцтва і эксплуатацыі аўтамабільных дарог, карпарацыі «Белбуд», канцэрна «Белбудмантаж», вытворчых аб'яднанняў «Беларуснафта» і «Беларусгеалогія».

2. За асобамі, камандзіраванымі ў Цюменскую вобласць на будаўніцтва жылых дамоў, аўтамабільных дарог і іншых аб'ектаў, для работы на сумесным лесанарыхтоўчым прадпрыемстве, захоўваецца права знаходжання на ўліку для атрымання жылля па месцы іх ранейшай работы на дзяржаўных прадпрыемствах на перыяд знаходжання ў гэтай вобласці з кампенсацыяй расходаў на жыллё трэстамі № 37, «Белнафтадарбуд», аўтатранспартным прадпрыемствам «Белнафтатранс» і заснавальнікамі лесанарыхтоўчага прадпрыемства (з боку рэспублікі) арганізацыям (па пагадненню бакоў), работнікі якіх выказалі жаданне працаваць на ўказаным будаўніцтве, аўтатранспартным і лесанарыхтоўчым прадпрыемствах.

3. Беларускаму ўпраўленню грамадзянскай авіяцыі:

ажыццяўляць дастаўку ў Цюменскую вобласць рабочых, вахтавых змен, прадуктаў харчавання, абслугоўванне верталётамі арганізацый Міністэрства будаўніцтва і эксплуатацыі аўтамабільных дарог, Міністэрства транспарту, карпарацыі «Белбуд», канцэрна «Беллеспрам», вытворчых аб'яднанняў «Беларуснафта» і «Беларусгеалогія», а таксама арганізацый, якія ажыццяўляюць будаўніцтва па дагаворах субпадраду;

вырашыць пытанне аб браніраванні для Міністэрства будаўніцтва і эксплуатацыі аўтамабільных дарог, Міністэрства транспарту, карпарацыі «Белбуд», канцэрна «Белбудмантаж» па 3 месцы ў самалётах авіярэйсаў Мінск — Ніжнявартаўск і Ніжнявартаўск—Мінск.

4. Міністэрству адукацыі аказаць практычную дапамогу ў арганізацыі вывучэння беларускай мовы і літаратуры ў агульнаадукацыйных школах у месцах кампактнага пражывання грамадзян Рэспублікі Беларусь у Цюменскай вобласці, а Міністэрству гандлю, Міністэрству аховы здароўя, Міністэрству культуры, Белбытсаюзу, Мінскаму гарвыканкому — у забеспячэнні харчавання, гандлёвага, медыцынскага, бытавога і культурнага абслугоўвання работнікаў і іх сем'яў, якія знаходзяцца ў гэтай вобласці.

5. Міністэрству сацыяльнага забеспячэння, Міністэрству юстыцыі, Міністэрству фінансаў, Дзяржаўнаму камітэту па працы і сацыяльнай абароне насельніцтва, Пенсіённаму фонду ў месячны тэрмін унесці ў Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь праект пагаднення паміж Расійскай Федэрацыяй і Рэспублікай Беларусь аб узаемным сацыяльным забеспячэнні асоб, якія працуюць у раёне Заходне-Сібірскага нафтагазавага комплексу.

6. Міністэрству фінансаў у месячны тэрмін распрацаваць парадак забеспячэння купонамі грамадзян Рэспублікі Беларусь, якія накіраваны на работу ў Цюменскую вобласць і часова прыязджаюць у рэспубліку.

Старшыня Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь
В. КЕБІЧ.
Кіраўнік спраў Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь
М. КАЎКО.

29 красавіка 1992 г. г. Мінск,

Дзякуй вам, чытачы!

3 мая да падпісчыкаў нашай газеты далучацца яшчэ 266 чалавек. Мы ўдзячныя ім за падтрымку, віншуем са святам і запэўніваем, што цікавым зместам, шчырым словам будзем імкнуцца дапамагаць чытачам пераадольваць цяжкасці нашага такога няпростага жыцця.

Рэдакцыя.

Калі гаварыць шчыра, то трэба адзначыць адну акалічнасць сённяшняй рэчаіснасці: на кожным кроку за любую самую дробязную паслугу трэба плаціць. Тых, хто прыйшоў у нядзелю ў Мінскі летні цырк, чакаў прыемны сюрпрыз: уваход быў бясплатны. Тут выступалі шматлікія калектывы Палаца дзяцей і моладзі. Усім выканаўцам можна было б смела паставіць пяцёрку з плюсам—аб гэтым сведчылі гарачыя апладысменты гледачоў.

НА ЗДЫМКАХ: у час канцэрта.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

ПАЛЕМІКА

Не трэба палохацца дэмакратыі, асабліва калі яна ёсць

Не сакрэт, што самастойнасць Беларусі як у эканамічным, так і ў палітычным плане шмат каму не падабаецца. І гэта не дзіўна. Дастаткова паглядзець на карту Еўропы, каб зразумець, што з'яўленне тут нейтральнай незалежнай дзяржавы ставіць апошнюю кропку ў гісторыі «единой и неделимой». Таму і аб'ядноўваюцца супраць нашага суверэнітэту як камуністы, так і «господа либералы, демократы и все с ними». Дастаткова толькі пагартаць старонкі некаторых расійскіх выданняў. Адны дэманстратыўна не заўважаюць Беларусі, другія прад'яўляюць сваю «пятую калону» на нашай суверэннай тэрыторыі. Асабліва ўдар наносіцца па нацыянальнаму беларускаму адраджэнню, бо гэта аснова незалежнасці кожнай краіны.

З УСЕАГУЛЬНАЙ ДЭКЛАРАЦЫІ ПРАВОЎ ЧАЛАВЕКА

АРТЫКУЛ 19. Кожны чалавек мае права на свабоду перакананняў і на свабоднае выказванне іх; гэта права ўключае свабоду беспрашкодна прытрымлівацца сваіх перакананняў і свабоду шукаць, атрымліваць і распаўсюджваць інфармацыю і ідэі любымі сродкамі і незалежна ад дзяржаўных межаў.

Раней прыхільнікам знішчэння ўсяго беларускага вельмі не кепска жылося пад дахам ЦК КПБ. Толькі з'явіцца ў нейкай беларускай газеце артыкул ці заметка ў абарону беларускасці, як адразу ж па загаду ведамства таварыша Паўлава на старонках усіх газет, па радыё і тэлебачанні прагучыць залп па «нацыяналістах», і ўсё ў парадку, правы прыхільнікаў «скорейшего слияния всех народов в единую советскую нацию» адразу забяспечаны. І ніхто з дыктараў ТБ ці журналістаў не нёс ніякай адказнасці за знявагу і здзекі над праявамі няскоранай беларускасці, тым больш, што партыйная каса не кепска плаціла за гэта.

Прайшло некалькі год, і сітуацыя крыху змянілася. Тыя ж людзі кіруюць нашым тэлебачаннем, займаюць немалыя пасады ў розных рэдакцыях і нават у новаствораным Міністэрстве інфармацыі, а вось хлусіць без усялякай на гэта рэакцыі ўжо нельга.

Як толькі выступіць Беларускае тэлебачанне ці агульнавядомая газета «Семь дней» у падтрымку «господина Жириновского», сумнавядомага сына юрыста, як, адкуль ні вазьміся, з'яўляюцца нейкія народныя дэпутаты, пачынаюць абурацца, нават з парламенцкай трыбуны перашкаджаюць праводзіць старую лінію, так добра адрэцэптаваную ў былых «застойных» часах. І нічога з імі не зробіш, няма каму паскардзіцца. Дэмакратыя, адным словам!

Так здарылася і ў выпадку, красамоўна пададзеным спадаром Міхаевічам на старонках «Звязды». Пакрыўдзіў народны дэпутат Трусаў спадарыню Бабкіну, выказаў пратэст супраць яе каментарыяў, няма каму скардзіцца, бо будынак ЦК даўно пусты. Прыйшлося ісці да былога сябра БНФ Міхася Собаля, які тэрмінова выпусціў лістоўку ў абарону шаноўнай спадарыні. Пра змест мы гаварыць не будзем, усё ў стылі «Политического собеседника», адна грошы, і немалыя, на выпуск гэтага ліста знайшліся з'язць не з партыйнай камуністычнай касы, а, відаць, з той самай, з якой у свой час Собаль атрымліваў ад свайго прафсаюза. Таму і якасць не тая, і наклад не той. Што па-робіш, дэмакратыя...

З ПРАЕКТА ПАСТАНОВЫ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

1. Прызнаць недапушчальным распаўсюджванне праз сродкі масавай інфармацыі Рэспублікі Беларусь матэрыялаў, якія накіраваны на падрыў суверэнітэту, тэрытарыяльнай цэласнасці, абражаюць нацыянальную годнасць народа Беларусі, яго нацыянальных супольнасцей і грамадзян, а таксама іншых матэрыялаў, якія наносяць шкоду грамадству, дэзарганізуючы дзейнасць дзяржаўных структур, створаных у адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь дзеля ўмацавання яе суверэнітэту і нацыянальнай бяспекі.

Не паспелі «заединщики» абараніць «костку ў горле мараматыкаў» (так называе шаноўную спадарыню Бабкіну не не менш шаноўны спадар Собаль), як тут новая публікацыя ў «Народнай газеце». Некалькі народных дэпутатаў пакрыўдзілі самую лепшую ў свеце газету «Семь дней», якой не спадабаўся міністр замежных спраў Беларусі, што занадта шчыруе на карысць сваёй радзімы, у той час як некаторыя яго калегі не вельмі спяшаюцца бараніць нацыянальныя інтарэсы беларусаў. Ды і з веданнем мовы беларускай у іх не вельмі, бо яны, у адрозненне ад спадара Краўчанкі, сапраўдная «интеллигенция», акрамя рускай мовы не ведаюць ніякай іншай мовы, ды і тую жахліва скажаюць «тикгенсидским» акцэнтам». Каму тут паскардзіцца, бо, як-ніяк, на міністра замахнуліся.

Але пачакайце, паважаныя дэпутаты, мы вас выведзем на чыстую ваду, тым больш, што сочыць рэдакцыя «Семи дней» за беларускім парламентам вельмі пільна. Не агенты і ў сталічных размовы дэпутатаў падслухоўваюць, і спіскі на атрыманне дэпутатамі шампанскага маюцца, і ўсе іх замежныя вандроўкі рэгіструюць, замест былога КДБ (а можа, і разам, хто гэта ведае?). І пайшла пісаць «губерния».

Спачатку ананімная публікацыя, што так не ўласціва для «независимой, почти оппозиционной» газеты, пад назвай «Так у кого же болит голова?» (дарэчы, вельмі трапны загаловак, асабліва ў панядзелак), а назаўтра, у аўторак, вялікі артыкул сп. М. Міхаевіча ў «Звяздзе». Як тут не ўспомніць згаданы «белый листок» пад рэдакцыяй М. Собаля, дзе артыкул дэпутата Трусава пахвалілі за «сверхоперативность» і назвалі сацыяльным заказам. Але звычлівасць сп. Міхаевіча, хоць ён і не народны дэпутат, не меншая, а што будзе, калі неўзабаве, пасля рэферэндума і новых выбараў, ён, магчыма, ім зможа стаць. Куды там Навумчыку ці Вярцінскаму! Іх так хутка ў адзінай беларускамоўнай штодзённай газеце не друкуюць, бо ёсць чарга і пэўныя рэдактарскія правілы. Дык пры чым тут дэмакратыя, шаноўныя спадары? Проста трэба раз і назаўжды запомніць, што сутнасць дэмакратыі якраз у тым, што зараз хлусня і паклёп будуць своечасова выкрыты, а аўтары іх атрымаюць пэўную маральную адзнаку ў свядомасці тых, каму баліць за наша нацыянальнае адраджэнне.

Алег ТРУСАЎ,
народны дэпутат Беларусі.

Друк—не царства крывых люстэркаў...

Газета «Звязда» 14 красавіка г. г. змясціла матэрыял сп. М. Міхаевіча пад красамоўнай назвай «Не, нашы дэмакраты не аддадуць жыццё, каб мы мелі права выказаць сваю думку». Узнятая ў ім тэма, безумоўна, актуальная, і мае «выхад» на аб'ектыўную супярэчнасць паміж правам чалавека на свабоду слова і правам чалавечай супольнасці на абарону грамадскіх інтарэсаў, якія далёка не заўсёды ўсведамляюцца і адчуваюцца кожным членам гэтай супольнасці.

Новым у згаданай публікацыі «Звязды» аказалася тое, што ў наяўнасці гэтай супярэчнасці вінаватыя, аказваецца, усе тыя ж дэмакраты, якія (на думку ўжо іншых аўтараў) развалілі гаспадарку, стварылі палітычны крызіс у грамадстве і г. д. Незразумела толькі тое, як гэтыя дэмакраты змаглі нарабіць столькі зла грамадству, не маючы ні каліва ўлады? Ці не сакрэт, што ўладныя структуры ў Рэспубліцы Беларусь па-ранейшаму выконваюць тыя ж людзі, якія занялі «кіраўнічыя» крэслы ў часы «развітога сацыялізму»? Між іншым, аўтар публікацыі так і не даў адказу на закладзенае ім пытанне: а хто ж тыя «мы», якія паводле загалоўка «дружна» супрацьстаяць зласлівым і вераломным дэмакратам?

Згаданы шаноўны аўтар, відаць, у «развітога сацыялізму» добра засвоіў, што калі ёсць зацверджаны Уладай дакумент, то можна вольна выкарыстоўваць яго дзеля апраўдання карных мер супраць нявінных людзей, няўгодных ці нямілых уладным структурам і яго паўнамоцным прадстаўнікам. Так не можа, не павінна быць у прававой дзяржаве, і ў адрозненне ад «партыйных і савецкіх функцыянераў» у «высокіх кабінетах» нядаўняга мінулага «любыя» сэрцу сп. М. Міхаевіча дэмакраты імкнуцца ўстанавіць нормы адказнасці ў нарматыўных актах Рэспублікі Беларусь не за перакананні, а за маючыя месца дзеянні, якія наносяць шкоду грамадству. Думаецца, не трэба тлумачыць, што ў прававым сэнсе дзеяннем з'яўляецца і слова, якое свядома «выпушчана» ў свет сродкамі масавай інфармацыі.

Грамадства, якое імкнецца жыць у міры і згодзе, заўсёды прытрымліваецца пэўных прававых і этычных норм, калі мець на ўвазе выкарыстанне слова ў міжасобасных і грамадскіх дачыненнях. Поўная свабода паводзін уласціва супольнасці, у якой дзейнічае «закон джунгляў», калі ж разумець свабоду слова як свабоду ад адказнасці за выказаную няпраўду, нанесеную крыўду або свядомы падман, — то грамадства становіцца царствам крывых люстэркаў, у якім ілжывы адбітак, шматкроць адлюстраваны ў «крывым святле», не пазнае часам і сам яго аўтар. Менавіта так працавалі многія сродкі масавай інфармацыі ў нядаўнюю эру існавання «партыйнай арганізацыі і партыйнай літаратуры»...

Таму не трэба, шаноўныя аўтары, валіць з хворай галавы на здаровую. Давайце не забывацца, што «партыйны» друк (а ў Беларусі да нядаўняга часу іншага не было) служыў у канчатковым выніку інтарэсам вузкага кола асоб, найперш партфункцыянераў. Можна было «крыўдзіць» словам народ, годнасць чалавека, абражаць беларуса або чалавека іншай нацыянальнасці (яўрэя, паляка...) за яго імкненне быць часцінай свайго народа і мн. інш. Разам з тым, існавала табу на крытычнае слова ў адрас пэўнай ідэалогіі і нормаў існавання, а таксама пэўнага кола асоб. Чаму ж цяпер абураецеся, аўтары-таварышы, калі прапануюцца абмежаванні, якія закліканы засцерагчы ад непраўдзівага слова святыя для цывілізаванага грамадства «інстытуты»: годнасць чалавека, народа, недатыкальнасць Радзімы, а таксама маючыя на мэце забяспечыць жыццядзейнасць «ключавых» структур маладога дзяржаўнага арганізма...

На жаль, Закон аб друку ў Рэспубліцы Беларусь не працуе, бо яго няма, у той жа час адпаведнае заканадаўства былога СССР ніяк не магло быць скіравана на абарону вышэй азначаных каштоўнасцей народа Беларусі. І ў гэтай сувязі па ініцыятыве ўсё тых жа дэмакратаў Прэзідыум Вярхоўнага Савета сёлета прыняў Пастанову «Аб мерах па спыненню прапаганды парнаграфіі, культу насілля і жорсткасці». Прапанаваны на разгляд сесіі Вярхоўнага Савета Беларусі праект Пастановы «Аб мерах па выкарыстанню інфармацыйнай прасторы Беларусі ў інтарэсах умацавання дзяржаўнага суверэнітэту і нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь» з'яўляецца лагічным працягам дзейнай Пастановы Прэзідыума і мае на мэце разам з ёю запоўніць той прававы вакуум, які мае месца ў пытаннях рэгулявання дзейнасці сродкаў масавай інфармацыі Беларусі. Ці можа спадар М. Міхаевіч і забарону прапаганды насілля, жорсткасці, парнаграфіі таксама лічыць замахам на святое права свабоды слова?

Народ Беларусі каля двухсот год змагаўся за аднаўленне дзяржаўнасці, дасягненне незалежнасці Бацькаўшчыны, захаванне мовы і зберажэнне ўсёй нацыянальна-культурнай спадчыны і мае права паставіць на месца тых, хто ў сродках масавай інфармацыі свядома бэсціць беларускія нацыянальныя святыні наколькі ў яго хапае «творчай» фантазіі. Заўважце, спадары аматары свабоднага ад любога маральнага абавязку слова, што і былая «партыйная» прэса ў Маскве крытыкуе асоб і нават цэлыя сацыяльныя групы ўсё тых жа т. зв. дэмакратаў, «выкрывае» ствараемы імі новы дзяржаўны лад, але не бярэ на сябе «смеласці» зрабіць замах супраць дзяржаўнасці Расіі, абразіць нацыянальную годнасць або культуру расіян або іншых нацыянальных супольнасцей краіны. Не варта згадваць пра іншыя дзяржавы са сталымі дэмакратычнымі традыцыямі, у якіх падобных дыскусій нават не ўзнікае, бо грамадства цалкам і кожны сур'ёзны «пішучы» прафесіянал добра ўсведамляе пра сапраўдную вартасць памянёных вышэй каштоўнасцей.

Дарэчы, сп. М. Міхаевіч працытаваў толькі пункт 1 праекта Пастановы Вярхоўнага Савета, пра які ўжо згадвалася ў гэтым допісе, але для паўнаты разумення пытання варта нагадаць, што ў пункце 2 яе «даецца» даручэнне Камісіям Вярхоўнага Савета распрацаваць і ўнесці на разгляд вышэйшага заканадаўчага органа рэспублікі праект Закона аб сродках масавай інфармацыі (аб друку) у Рэспубліцы Беларусь. А ў пункце 3 згаданага праекта Пастановы прапануецца аказаць важкую дапамогу з боку дзяржавы ў справе пашырэння інфармацыйнай прасторы Беларусі: «Савету Міністраў Рэспублікі Беларусь прыняць меры па матэрыяльна-тэхнічнаму пераасНашчэнню, падрыхтоўцы кадраў для Беларускага тэлебачання і радыё, правёўшы ў азначанай галіне рэформу кіравання і арганізацыі творчага працэсу, а таксама забяспечыць матэрыяльнымі рэсурсамі і пры неабходнасці кампенсаваць фінансавыя страты рэспубліканскіх дзяржаўных перыядычных выданняў у сувязі з ростам вытворчых выдаткаў, садзейнічаючы пашырэнню імі інфармацыйнай прасторы Беларусі ў інтарэсах умацавання дзяржаўнага суверэнітэту і нацыянальнай бяспекі Рэспублікі Беларусь».

Не хацелася б, каб сп. Міхаевічу падалося, што аўтары-дэмакраты, якія ўнеслі на разгляд парламента гэты законапраект, нібыта «спакушаюць» журналістаў кавалкам пірага, каб потым не даваць ім «права выказаць сваю думку». Ці можа шаноўны аўтар спадзяецца рэалізаваць права на свабоду слова, не маючы магчымасці яго растыражыраваць і данесці да чытача або слухача ці гледача? Але трацячы немалыя бюджэтныя рэсурсы на развіццё дзяржаўных сродкаў масавай інфармацыі Рэспубліка Беларусь мае права паклапаціцца, каб гэтыя рэсурсы выкарыстоўваліся ў інтарэсах умацавання дзяржаўнага суверэнітэту і нацыянальнай бяспекі, а ў канчатковым выніку на карысць народа. Калі хтосьці з аўтараў-прафесіяналаў з дзяржаўных перыядычных выданняў не падзяляе гэтыя думкі, то «проша пана» засноўваць ды выпускаць прыватнае друкаванае і «свабоднае» ад дзяржаўнай увагі і ласкі слова. Аднак і ў гэтым выпадку не варта забывацца, што ў кожнага народа ёсць недатыкальныя святыні, якія «бяруцца» пад ахову і абарону дзяржавы.

Яўген ЦУМАРАЎ,
народны дэпутат Рэспублікі Беларусь,
сябра Цэнтральнай Рады Беларускай сацыял-дэмакратычнай Грамады.

З ТЛУМАЧАЛЬНАЙ ЗАПІСКІ ДА ПРАЕКТА, У ЯКОЙ АРГУМЕНТУЕЦЦА НЕАБХОДНАСЦЬ ЯГО ПРЫНЯЦЦЯ

Неабходна паставіць надзейны заслон спробам уздзейнічаць на грамадскую свядомасць з боку пэўных палітычных сіл з мэтай пахаваць рукамі саміх грамадзян рэспублікі існуючы дзяржаўны лад Беларусі...

...З улікам недастаткова развітай нацыянальнай самасвядомасці народа Беларусі і вельмі слабых традыцый развіцця яе дзяржаўнасці на працягу жыцця апошніх пакаленняў такая аднабаковасць, якая склалася ў фарміраванні інфармацыйнай прасторы ў межах былога СССР, можа прывесці да непажаданых вынікаў.

ЯКОЙ «ДЭМАКРАТЫІ» МЫ БАІМСЯ?

ПРЫЕМНА весці палеміку з разумнымі людзьмі. У тваіх словах яны знаходзяць нават тое, чаго там няма. І гавораць не па сутнасці дыскусіі, а яна, напомню, была пра спробы некаторых нашых паважаных дэпутатаў не толькі вярнуцца да адмененай Законам аб друку палітычнай цэнзуры, але і выступаць у якасці вярхоўных суддзяў. Між тым, паводле закона, вызначаць палітыку таго ці іншага сродку масавай інфармацыі як варожую мае права адзін суд. Але не Трусаў, не Міхаевіч, ці хто б там ні быў іншы. Спрэчка, палеміка, дыскусія — вось сродак высвятлення ісціны. І, канешне, аргументы.

Чытачы маюць магчымасць пазнаёміцца з аргументамі і пазіцыяй А. Трусава. Тут і пра пасады, і пра сумнавядомага сына юрыста Жырыноўскага, і пра нейкую лістоўку, і пра «пятую» калону, і пра агентаў-журналістаў, якія падслухоўваюць дэпутатаў, і пра спісы выбраннікаў на шампанскае. Няма толькі пра дзядзьку ў Кіеве. Усё астатняе ёсць. Але пагодзімся з гэтым. Як і ў мінулы раз— на ўсе сто працэнтаў. Праўда, параім, калі паважаны спадар Трусаў будзе пісаць трэці водгук, пра міністра ўжо не трэба. (Ён прачытаў). І пра здаровую галаву з артыкула ў артыкул таксама не трэба. А то, ведаеце, пытанні ўзнікаюць. Лепш пра праблему неабходнасці ўвядзення палітычнай цэнзуры, і як гэта стасуецца з асноўнымі свабодамі і правамі чалавека ў дэмакратычнай краіне.

А цяпер паглядзім на аргументы спадара Цумарава, тым больш, што ён спрабуе падвесці пад свае развагі нейкую філасофскую і прававую базу. Ён піша, што ўзнятая тэма палітычнай цэнзуры мае «выхад» на аб'ектыўную супярэчнасць паміж правам чалавека на свабоду слова і правам чалавечай супольнасці на абарону грамадскіх інтарэсаў. Няпраўда, такой супярэчнасці няма. Яна ўзнікае толькі тады, калі дзяржава інтарэсы вузкага ўладарнага кола асоб спрабуе вырашыць за кошт парушэння правоў асобнага чалавека. Ідэалагічнае абгрунтаванне для гэтага знаходзіцца заўсёды: інтарэсы дзяржавы, грамадства, партыі, інтарэсы, як піша Цумараў, «ключавых» структур і г. д. Усё гэта, як кажуць, ад нячыстага, слоўны блеф.

Навука, практыка дэмакратычных краін ужо даўно прыйшлі да вываду, што толькі тое грамадства можна лічыць цывілізаваным,якое аддае прыярытэт правам і свабодам асобы, а не нейкай міфічнай супольнасці ці структуры. Для таго і існуе, па вялікаму рахунку, дзяржава, каб перш за ўсё абараніць асобнага чалавека і яго правы. Будзе абаронены ён — будзе абаронена ўсё грамадства. Больш чалавека бараніць няма каму. Пакрыўдзіць, адабраць у яго тое, што дадзена яму Богам і прыродай, а ў ліку такіх усеабдымных правоў чалавека і свабода слова, вельмі лёгка. Цяжэй гэта зрабіць у адносінах да супольнасці грамадзян ці да дзяржавы. Ім, проста кажучы, адбіцца ад чалавека лягчэй, чым чалавеку ад дзяржавы, на варце інтарэсаў якой стаіць цэлы легіён структур. Іх, а не чалавека, і хоча абараніць сваім праектам спадар Цумараў. У дужках заўважу, ніхто не дадумаўся да прыняцця нейкай дэкларацыі правоў дзяржаўных структур, а вось Усеагульная дэкларацыя правоў чалавека існуе.

Так, пэўныя абмежаванні правоў існуюць, тут Цумараў мае рацыю. Без гэтага не абысціся. Але толькі ў той ступені, наколькі выкарыстанне маіх правоў закранае і абмяжоўвае правы іншых. У цывілізаваным свеце набор такіх забарон юрыдычна добра адпрацаваны і вялікіх непаразуменняў не выклікае. Для спадара Цумарава прывяду прыклад. У многіх краінах закон забараняе праз сродкі масавай інфармацыі заклікаць да насільнага звяржэння ці змянення існуючага дзяржаўнага і грамадскага ладу. Заўважце: насільнага. Таму што насілле — перш за ўсё здзек з правоў іншай асобы. А без насілля — калі ласка: маем права агітаваць, заклікаць, патрабаваць адстаўкі, галасаваць, крычаць «Далоў!» Толькі без рук на горле.

Калі я чытаю тлумачальную запіску, дзе спадар Я. Цумараў піша, што з улікам недастаткова развітай нацыянальнай самасвядомасці народа Беларусі трэба паставіць заслону спробам уздзейнічаць на грамадскую свядомасць з мэтай пахаваць рукамі саміх грамадзян існуючы дзяржаўны лад Беларусі, мне становіцца ніякавата. Вы гэта сур'ёзна? Вы хочаце кансерваваць існуючы дзяржаўны лад? Са старой Канстытуцыяй? Дарэчы, шаноўны, вы не падкажаце, які ён зараз у нас? І лад гэта ці бязладдзе? Ну, а як вам, паважаныя чытачы, радкі пра недаразвітую самасвядомасць народа? Бачыце, ён у нас не той, а вось дэпутаты, якіх выбраў гэты маласвядомы народ, якраз тыя, што трэба. Што ж, будзем спадзявацца, да наступных выбараў свядомасць народа павысіцца. Дарэчы, нясмела спытаю: «Ці не падпадаеце вы, спадар Цумараў, пад дзеянне першага артыкула вашага праекта: абраза нацыянальнай годнасці народа Беларусі?» Бо як сказана ў Евангеллі, як судзіць будзеце, такім судом і судзімыя будзеце.

Прашу прабачыць спадара Цумарава за тое, што я паўтараю яму прапісныя ісціны з тэорыі дзяржавы і права. Але я быў упэўнены, што адзін з заканадаўцаў, які хоча пабудаваць дэмакратычную, свабодную рэспубліку, дзе б кожнаму чалавеку лёгка дыхалася, добра ведае іх.

Не выклікае ніякага здзіўлення, што спробы ўвесці палітычную цэнзуру камуфліруюцца гучнымі фразамі пра незалежнасць, адраджэнне, нацыянальныя інтарэсы, дэмакратыю, недатыкальныя святыні. Але не можа быць незалежнай дзяржава пры залежным народзе, нацыянальны інтарэс не ў тым, каб прымусіць людзей маўчаць, а ў тым, каб даць ім магчымасць гаварыць. Адраджэнне духу нацыі, яе традыцый, мовы магчыма толькі тады, калі мы свабодныя. Рабам няма чаго адраджаць. Правільна шаноўны дэпутат жывапісуе нам, як у нядаўнім мінулым палітычная цэнзура давіла іншадумцаў. І калі ён пытае: «Чаму ж цяпер абураецеся, аўтары-таварышы, калі прапануюцца абмежаванні...» я адказваю — а таму і абураемся, таварыш Цумараў, што мы гэта ўжо праходзілі.

Вось такой «дэмакратыі» мы і баімся.

Міхаіл МІХАЕВІЧ.

P. S. **Лічу неабходным заЗначыць, што дэпутаты А. Вярцінскі і С. Навумчык, з якімі мы палемізавалі ў мінулы раз, адносін да распрацоўкі згаданага вышэй праекта не маюць. Таму звязваць іх імёны, як і ў цэлым Камісію па галоснасці, сродках масавай інфармацыі і правах чалавека Вярхоўнага Савета з гэтым «творам» не трэба. Але мы спадзяемся, што яны выкажуць свой пункт гледжання на яго. Каму ж гэта яшчэ рабіць, як не камісіі па правах чалавека.**

М. М.

ПУНКТ ПОГЛЯДУ

«Гаворыць Мінск!» Пра што і як?

Як вядома, найбольш распаўсюджаным інфармацыйным сродкам з'яўляецца радыё. Раней, за імперсавецкім часам, усё было простым і зразумелым — «тутэйшыя» як радыё, так і тэлебачанне былі не больш чым «дамешкам» да «нармальных» (маскоўскіх). Яны з'яўляліся па сутнасці рэгіянальнымі, што цалкам адпавядала славутаму: «Национальное по форме, социалистическое по содержанию». На жаль, гэткае становішча цалкам задавальняла большую частку кіраўнікоў і супрацоўнікоў Беларускага тэлерадыёкамітэта, бо забяспечвала адносна спакойнае існаванне па прынцыпу: «Цішэй едзеш—далей будзеш». Асобныя спробы (напрыклад, «Беларускай маладзёжнай») не знаходзілі, мякка кажучы, падтрымкі. Цяперашнім часам сітуацыя як быццам змянілася. З аднаго боку, абвяшчэнне дзяржаўнай незалежнасці пацягнула за сабой неабходнасць незалежнасці інфармацыйнай (недарма нават сп. Шушкевіч даволі непрыязна ставіцца да маскоўскіх тэлевізійных праграм). З другога — наяўнасць гэткай прафесіянальна зробленай штодзённай праграмы, як «Радыёфакт», паказвае, што на Беларусі вырастае генерацыя радыёжурналістаў, здольных па-сучаснаму працаваць у прамым эфіры. Але відавочных змен у структуры нацыянальнага радыёвяшчання пакуль не бачна. Падаюць надзею хіба што весткі з надоечы створанага Міністэрства інфармацыі пра магчымую рэарганізацыю праграм Беларускага радыё. На думку аўтара гэтых радкоў, прыйшла пара ставіць пытанне пра стварэнне комплекснай канцэптуальнай праграмы функцыяніравання дзяржаўных сродкаў масавай інфармацыі незалежнай Беларусі. Прапаную свае думкі на гэты конт.

Сёлета па «радыёкропцы» ўжо не чуваць знаёмых слоў: «Говорит Москва». Але спадзяванні на тое, што ва ўмовах павялічанага эфірнага часу, без падладжвання пад першую расійскую праграму Беларускае радыё зробіць рашучы крок наперад, былі марнымі. З'явілася адчуванне, што на Беларускім радыё не ведаюць, што рабіць у «незалежных» умовах. Раней хоць навязаны Масквою ліміт часу вымушаў неяк клапаціцца пра тэрміны і межы падачы таго ці іншага матэрыялу.

Цяпер жа ўсё: воля! Рабі што хочаш і як хочаш. Здымай з паліцы першыя, што трапілі пад руку, стужкі і транслюруй. Напрыклад, 10 студзеня, 23.10 —музычная праграма «У свеце балета». Далікатна і з густам. Дзве гадзіны па першай нацыянальнай праграме без усялякага перапынку транслююцца «Жызель», «Лебядзінае возера» і г. д. Прапаганда класікі, вядома, рэч добрая, але ці багата знойдзецца людзей, якім ахвота дзве гадзіны запар перад сном слухаць «Жызель»? А вось насычаную інфармацыяй перадачу прамога эфіру, дзе падводзіліся б вынікі пражытага дня з кароткім аналізам падзей (як палітычнага, так і культурнага плана) у свеце, Еўропе, СНД, Беларусі з музычнымі ўстаўкамі папулярных кампазіцый ахвотна паслухалі б многія.

Прыведзеныя вышэй уражанні колькімесячнай даўнасці, можа, і ўстарэлі ў часе, але запрыкмечаныя тэндэнцыі, на жаль, застаюцца актуальнымі. Перадачы адрасуюцца быццам бы ўсім — і ў той жа час нікому. Асабіста мне надзвычай цяжка ўявіць настолькі рознабакова зацікаўленага слухача, які быў бы здольны, напрыклад, 16 сакавіка, пачаўшы з праслухоўвання санаты для флейты і арфы Г. Даніцэці (23.10), наладзіцца на «Спартыўную арбіту» (23.15), потым плаўна перайсці да джазавых імправізацый А. Пыталева (23.45), а скончыць усё гэта «Выбранымі старонкамі музыкі М. Глінкі», а 1-й гадзіне. Такога роду «вінегрэт» па адным эфірным канале не наважылася б падаць ніводная тэлерадыёкампанія краін з больш высокім сярэднім узроўнем культуры. Там кожны канал «мас-медыя» зарыентаваны на пэўную, дакладна акрэсленую сацыяльна-культурную групу насельніцтва.

Першая нацыянальная праграма радыё мусіць арыентавацца на палітычна, эканамічна і культурна актыўныя пласты грамадства. Гэта патрабуе стварэння рэдакцый унутранай інфармацыі (Беларусь), інфармацыі «блізкага замежжа» (рэспублікі былога СССР і краіны колішняга сацлагера), сусветнай інфармацыі (увесь астатні свет), мікраэканомікі, макраэканомікі, аналізу культурных, культурна-адраджэнцкіх і адукацыйных працэсаў, навукі, паліталогіі (з выдзяленнем эфірнага часу прадстаўнікам палітычных арганізацый), спорту.

Безумоўна, для гэтага трэба будзе наладзіць разгалінаваную сетку карэспандэнцкіх пунктаў, г. зн. выдаткаваць пэўныя валютныя сродкі, якіх Беларусь зараз не мае. На першым часе ролю часовых карэспандэнтаў могуць выконваць прэс-аташэ беларускіх пасольстваў і консульстваў, суайчыннікі, якія жывуць за мяжой, супрацоўнікі беларускіх рэдакцый замежных радыёстанцый. Рэдакцыі ўнутранай інфармацыі таксама трэба будзе мець сваіх карэспандэнтаў ва ўсіх населеных пунктах рэспублікі з насельніцтвам больш як 10 тысяч чалавек. Трансляцыя на ДХ і УКХ, час эфіру — аналагічны цяперашняму, з 6.00 па 1.00.

Другая праграма — умоўная назва «Нон-стоп м'юзік-інфармэйшн» — разлічана на тую значную частку грамадства, што арыентуецца на масавую поп-культуру і даброты спажывецкай цывілізацыі, цікавіцца палітыкай, эканомікай, культурай роўна настолькі, наколькі гэта закранае асабістыя інтарэсы. Гэта — 24 гадзіны ў суткі пераважна прамога эфіру з кароценькімі інфармацыйнымі выпускамі, віктарынамі, конкурсамі, рэкламай і, вядома ж, навейшымі і колішнімі хітшлягерамі рок- і поп-музыкі, прамы тэлефон, па якім любы жадаючы можа пазваніць і выказаць свае думкі.

У начны час, калі спыняюць вяшчанне астатнія праграмы нацыянальнага радыё, другая праграма (паводле ўзору польскай «Музыкі ночы») выконвае забаўляльныя функцыі для тых, хто мусіць працаваць ноччу, — дзяжурныя, вартаўнікі, шафёры і г. д. Адпаведна (з улікам пашырэння ўзроставай амплітуды патэнцыяльных слухачоў) змяняецца як тэма радыёгутарак, так і музычнае напаўненне — тое, што падабаецца ўсім узростам (ад Шуберта з Вівальдзі да «Бітлз» з «Дайе Стрэйтс»). Для стварэння другой праграмы (бо тое, што зараз мае назву «Крыніца», варта хіба толькі жалю) неабходна на базе цяперашніх «Беларускай маладзёжнай» і музычнай рэдакцыі ўтварыць некалькі брыгад, якія будуць працаваць на аснове самаакупнасці (за кошт рэкламы). Тут не варта забываць і пра такіх ветэранаў нацыянальна свядомага рок-мэнстра, як А. Мяльгуй і В. Мартыненка (дарэчы, апошні даволі няблага вядзе хіт-парад беларускай праграмы радыё «Свабода»). Бо не трэба забывацца на тое, што на супрацоўнікаў другой праграмы ляжа адна з найбольш пільных задач цяперашняга беларускага жыцця — неабходнасць стварэння і распаўсюджвання «тутэйшай» мас-культуры. Да таго часу, пакуль па нашым радыё будуць гучаць не «Уліс» з «Новым небам», а «рашн-балгарын» Кіркораў, «зорка дыскатэк» Жураўлёва ды розныя там «Камбінацыі» («Амерыкэн бой, уеду с тобой...»), чакаць паўнакроўнага нацыянальнага адраджэння дарэмна.

І яшчэ адзін аспект: толькі наяўнасць штодзённай круглесутачнай музычна-інфармацыйнай маладзёжна скіраванай беларускамоўнай праграмы пакідае надзею на тое, што пэўная частка моладзі з карэннага насельніцтва Віленшчыны, Дзвіншчыны, Смаленшчыны, Браншчыны, Паўночнай Чарнігаўшчыны, Беласточчыны вернецца да нацыянальнай культуры і мовы.

І нарэшце, трэцяя нацыянальная праграма. Паводле маёй думкі, яна мусіць у ранішнія і вячэрнія часы рэтрансляваць перадачы замежных беларускамоўных радыёстанцый («Свабода», «Радыё Ватыкана», а ў перспектыве, па меры стварэння беларускіх рэдакцый, і «Голасу Амерыкі», «Бі-Бі-Сі», «Нямецкай хвалі», «Радыё Канады»). А ў астатні час выконваць сацыяльны заказ той катэгорыі слухачоў, што зарыентаваны на адпаведныя цяперашняму часу формы і метады радыёвяшчання. Маюцца на ўвазе перадачы накшталт «У абедзенны перапынак», літаратурна-драматычныя, дзіцячыя, канцэрты класічнай і народнай музыкі.

Тут таксама можна прадугледзець магчымасць прадастаўлення эфірнага часу згуртаванням нацыянальных меншасцей рэспублікі. Інфармацыйныя выпускі могуць мець скарочаны выгляд і, як на другім канале, рыхтавацца на падставе матэрыялаў першай праграмы. Трансляцыя — ДХ (на месцы «Радыё-1» Масквы) і УКХ, час эфіру — з 5.00 па 2.00.

У сувязі з вышэйпададзеным нашай радыёпрамысловасці неабходна распрацаваць і наладзіць выпуск недарагіх трохпраграмных прыёмнікаў, што дасць магчымасць усім слаям грамадства выбіраць, структура якога канала найбольш поўна адпавядае інфармацыйна-культурным запатрабаванням.

Спецыяльна для «радетелей экономии народных средств» (тых самых, каму нават за бээсэсэраўскім часам муляла вока прадстаўніцтва Беларусі ў ААН) падкрэслю, што ўсе гэтыя пераўтварэнні не запатрабуюць значнага павелічэння выдаткаў, бо з прычыны браку частот і перадатчыкаў (а ўсе тры нацыянальныя каналы павінны добра прымацца на ўсёй тэрыторыі Рэспублікі Беларусь) рэтрансляцыя шматлікіх расейскіх праграм мусіць быць спынена. Аматары «Маяка», «Юности» ды «Радио России» заўсёды натоляць сваю прагу кароткімі хвалямі.

Скончыць свае нататкі хачу трывіяльным вывадам — «заняць свой пачэсны пасад між народамі» Беларусь здолее толькі маючы ўласную канцэпцыю пабудовы нацыянальных сродкаў масавай камунікацыі.

Вадзім АЛЕКСАНДРОВІЧ.

ВОЗГАЛАС

НА «ФАЗЭНДАХ»— ПЕНСІЯНЕРЫ

ПІНСК. Пяцьсот пінскіх пенсіянераў у гэты дні пачалі веснавыя работы на толькі што атрыманых участках. Плошча кожнага агарода — 3 соткі, і што самае каштоўнае, зямля знаходзіцца ў гарадской рысе. Такі шчодры падарунак да свята Першамая зрабіў ветэранам гарадскі Савет. Больш таго, людзі атрымалі агароды ўжо ўзаранымі.

Але нездарма кажуць, што апетыт прыходзіць у час яды. Жадаючых працаваць на сваіх участках аказалася яшчэ столькі ж. Гарвыканкам знайшоў магчымасць узараць больш 30 гектараў цаліны на правым, пустынным беразе Піны. У бліжэйшыя дні ўчасткі будуць раздадзены. А для тых, хто хоча мець дачу, да пачатку пасяўной адведзена 900 новых участкаў у прыгарадзе Пінска. Ёсць тут і навінка: вызначаны 18 вёсак, дзе гараджане могуць будаваць свае жыллё з зямельным надзелам ад 10 да 20 сотак. Не выключана, што ў гэтых прыгарадных вёсках з'явяцца новыя вуліцы.

Калі на Піншчыне яшчэ зусім нядаўна былі модныя словы «Горад — сялу», то цяпер усё часцей гучыць лозунг «Сяло — гораду».

ПУШНІНА З... ЧЫГУНКІ

БРЭСТ (Ю. Фёдарава). Фабрыка пушніны будзе ў гаспадарцы чыгуначнага вузла.

Разам з галоўнай задачай — перавозкай пасажыраў і грузаў — чыгуначнікі ў бліжэйшы час пачнуць займацца развядзеннем пушных звяркоў. Пачынаецца будаўніцтва вялікай звераферамы. Тэхналогія вытворчасці самая сучасная. У перспектыве падсобная гаспадарка будзе мець і свой цэх выраба пушніны.

САЛОДКАЕ САБАЧАЕ ЖЫЦЦЁ

ЛІДА. У той час як паўсюдна бушуюць палітычныя страсці, у Лідзе распачаты масавы рух... сабакаводаў. 140 гараджан разам са сваімі чацвераногімі гадаванцамі аб'ядналіся ў клуб аматараў сабак. Бачачы несумненную карысць клуба, які хоць крыху ўзнімае настрой насельніцтва, гарвыканком, не вагаючыся, аддаў мясцовым сабакаводам пустуючае памяшканне. Вось такое салодкае сабачае жыццё.

ПЕШАХОД, НАЦІСНІ НА ТАРМАЗЫ!

За мінулыя суткі на гарадскіх аўтадарогах адбылося 10 дарожна-транспартных здарэнняў, у выніку якіх чацвёра пацярпеўшых дастаўлены ў бальніцы горада.

Сродкі масавай інфармацыі расказвалі аб праведзенай нядаўна ў горадзе аперацыі «Пешаход». На жаль, пасля нейкага «зацішша» ў час аперацыі цяпер крывая ЧП на дарогах зноў рванула ўверх. У пераважнай большасці вінаўнікі аўтааварый — пешаходы, якія груба парушаюць элементарныя нормы і правілы паводзін на дарогах. Мяркуйце самі.

22 красавіка ў 12 гадзін 40 хвілін ля дома 77 па праспекту Скарыны «Жыгулямі» 27-гадовага А. быў збіты перабягаўшы праезджую частку па-за пешаходным пераходам 36-гадовы П. З пераломам асновы чэрапа і цяжкай чэрапна-мазгавой траўмай пацярпеўшы аказаўся на бальнічным ложку.

Менш чым праз гадзіну на вуліцы К. Лібкнехта «Волгай» збіта першакласніца М., якая вырашыла для эканоміі часу не шукаць бліжэйшую «зебру». Вынік — пералом правай нагі, бальнічны ложак.

Вечарам таго ж дня ля прыпынку грамадскага транспарту «Вуліца Мендзялеева» пад «Ікарус» трапіў нецвярозы шафёр трэста «Белсантэхмантаж», які таксама праігнараваў патрабаванне правіл дарожнага руху.

Сяргей РАЧЫЛА. (УУС Мінгарвыканкома).

● РАДЫЁПЕРАХВАТ

РАДЫЁ ПЕРАХВАТ

«ГОЛАС АМЕРЫКІ»

У ЗША праведзены даследаванні ўплыву малітваў на жыццё амерыканцаў. Напрыклад, працэнт разводаў меншы ў тых сем'ях, дзе муж і жонка моляцца разам. Большасць амерыканцаў сур'ёзна ставяцца да малітваў пасля 30 гадоў, калі ў людзей узнікае патрэба ў зносінах з Богам. Таксама ўстаноўлена, што тыя, хто моліцца, у большай ступені задаволены самавалоданнем, менш крыўдзяцца і раздражняюцца, больш актыўныя ў грамадскім жыцці і не схільныя скардзіцца на лёс. А кардыёлагі сцвярджаюць, што людзі, якія рэгулярна моляцца, паспяхова змагаюцца са стрэсамі.

◆ **Пакістан стаў першай краінай, якая прызнала новы ўрад Афганістана.**

◆ Палітолагі раяць Беламу дому праводзіць збалансаваную палітыку ў адносінах да сярэднеазіяцкіх рэспублік СНД. ЗША не павінны аказваць на іх празмернага ціску, быць асцярожнымі, а свае дзеянні дакладна прадумваць. Каб рускія не падумалі, што ЗША бачаць сябе пераемнікамі Рускай імперыі.

◆ **Група азербайджанскіх баевікоў з 10 чалавек захапіла вялікую колькасць зброі і боепрыпасаў у час нападзення на ваенна-марскія аб'екты войск СНД у рэспубліцы.**

РАДЫЁ ШВЕЦЫІ

◆ Афіцыяльныя колы Швецыі выступаюць за хутчэйшы вывад былых савецкіх войск з краін Прыбалтыкі.

◆ **Клаус Кінзель, міністр юстыцыі, стане пераемнікам Г. Геншэра на пасадзе міністра замежных спраў ФРГ. За яго была пададзена большасць галасоў у час галасавання.**

◆ У Германіі працягваецца самая буйная за апошнія 18 гадоў забастоўка дзяржаўных служачых. Спыніўся рух пасажырскіх паяздоў і аўтобусаў. У многіх раёнах не працуе пошта. Забастоўшчыкі патрабуюць павышэння зарплаты на 9 працэнтаў.

◆ **Прафсаюз настаўнікаў Швецыі звярнуўся да ўрада з прапановай арганізаваць курсы для эмігрантаў з вышэйшай адукацыяй. Такая мера дазволіла б атрымаць дастатковую колькасць настаўнікаў і даць работу эмігрантам, змякчыць варожыя настроі да іх у грамадстве.**

◆ У час агляду на мытні турысцкага аўтобуса з Украіны было знойдзена шмат традыцыйнага кантрабанднага тавару: 200 кг ікры прыкладна на суму 400 тыс. крон і 167 літраў спіртных напіткаў. Паліцыя затрымала сем чалавек, у тым ліку і абодвух вадзіцеляў.

РАДЫЁ «СВАБОДА»

◆ **Прэзідэнт Краўчук заявіў, што Украіна будзе мець патрэбу ў гарантыях Захаду наконт сваёй бяспекі пасля таго, як яна пазбавіцца ядзернай зброі. Па словах Краўчука, Украіне пагражаюць тэрытарыяльныя прэтэнзіі з боку Расіі і іншых дзяржаў.**

◆ Афганскі лідэр фундаменталістаў Хекмаціяр церпіць паражэнне ў барацьбе за ўладу з самым папулярным палявым камандзірам маджахедаў Ахмадам Шах Масудам. Ён і яго саюзнікі з былога кіраўніцтва краіны зараз маюць значна большыя сілы, чым Хекмаціяр.

● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ ● РАДЫЁПЕРАХВАТ

Ларыса ДОЛІНА: «Беларусь не значыцца ў маім «чорным спісе»...

— Ларыса, вы даволі даўно выступаеце на эстрадзе, удастоены высокіх рэгалій, сталі апошняй лепшай спявачкай у гісторыі СССР, і тым не менш знайсці пра вас хоць якую-небудзь інфармацыю вельмі цяжка. Няўжо вы настолькі скрытны чалавек?

— Наадварот, чалавек я вельмі адкрыты. А недахват інфармацыі — гэта ўжо недагляд журналістаў. Пра мяне сапраўды пішуць няшмнога. Так што пытайцеся, паспрабую адказаць на ўсе пытанні.

— Спачатку давайце ўспомнім хто вам дапамагаў знайсці сваё месца пад сонцам?

— Ды ніхто мне не дапамагаў, я ўсё рабіла сама, таму і шлях быў цярністы і марудны. У гэтым сэнсе мне, як і ў большасці выпадкаў наогул у жыцці, не пашанцавала. Ніколі ў мяне не было ні мецэнатаў, ні спонсараў, ні прадзюсераў. Гэта зараз раптам яны з'явіліся. Прынамсі, застаецца парадавацца за нашу творчую моладзь, якая жыве ў той час, калі ёсць людзі, зацікаўленыя ростам маладых талентаў. У наш час такога не было. Таму ўсё, што я рабіла ў жыцці, я рабіла сама. Літаральна ў апошнія год-два з'явіліся добрыя сябры-дарадчыкі — і гэта ўсё. Укладваць жа ў мяне грошы ніхто пакуль не збіраецца.

— Ларыса, вы лічыце сябе эмансіпіраванай жанчынай?

— Так, і вельмі дрэнна, што гэта ёсць на самай справе, бо я супраць эмансіпацыі. Неабходна, каб жанчына ўсё-такі заставалася слабай і безабароннай.

— У такім разе, каму на сцэне лягчэй?

— Мужчыне, бо, як правіла, асноўная маса гледачоў — гэта жанчыны. І які б спявак ні быў — нават калі ён і дрэнна спявае, але прывабна выглядае — поспех яму забяспечаны. У гэтым сэнсе — па зразумелых прычынах, — жанчыне шмат цяжэй.

— Пад чыім дахам вы зараз працуеце?

— Даволі складаная назва: дабрачынны камерцыйна-кааператыўны цэнтр «Пунсовая кветачка», якім кіруе былы афганец, інвалід вайны, сляпы. Цэнтр плаціць за нашу рэкламу, за пражыванне ў маскоўскіх гасцініцах...

— ?!

— Так, гэта не чуткі, у нас сапраўды няма кватэры і мы жывём у гасцінічным нумары. Так што некаторыя расходы цэнтр бярэ на сябе.

— Вы можаце паскардзіцца на тое, што ваша жыццё аднастайнае: кожны дзень канцэрты, адны і тыя ж песні?..

— Ды не, што вы, у мяне кожную хвіліну нешта адбываецца. Падзей, якія суправаджаюць мяне на кожным кроку, напэўна, хапіла б на тры жыцці. І я думаю, што гэта добра, хаця далёка не ўсе падзеі вясёлыя.

— Тое, аб чым вы спяваеце, вас нейкім чынам хвалюе, ці асноўная мэта — гэта спадабацца гледачу?

— Па-першае, усе песні, якія я спяваю, — гэта мой характар, калі хочаце — гэта мой пункт гледжання. Я спяваю ад свайго імя, звяртаючыся да ўсіх жанчын. Амаль усе гэтыя песні пра каханне, але і каханне бывае рознае. Таму я прысвячаю іх тым жанчынам, якія валодаюць цвёрдай воляй, характарам — такім, скажам, як у мяне. А па-другое, падабацца гледачам — гэта так натуральна. І я, напэўна, пакрывіла душой, калі б сказала «не».

— Апошнім часам большасць нашых знакамітасцей з ліку перакананых атэістаў перакінуліся ў лагер перакананых вернікаў.

— Я ніколі не была перакананай атэісткай. І ўвогуле я іншаверка. Але 10 гадоў назад я прыняла хрысціянскую веру насуперак усім канонам маёй нацыянальнасці. Ахрысціла сваю дачку. І яшчэ я цвёрда ўпэўнена, што сапраўдная вера — гэта не мода, а шчырая патрэбнасць.

— Ва ўсіх гастрольных турнэ вас суправаджае муж. Вас задавальняе такі расклад?

— Само сабой. А як жа я без яго? Ён жа робіць у мяне абсалютна ўсё: заключае дагаворы, плаціць зарплату маім музыкантам. Акрамя таго, ён яшчэ і мой прадзюсер. Карацей кажучы, робіць усё для таго, каб у мяне былі здаровыя нервы і нармальнае самаадчуванне.

— Скажыце, а якія мужчыны вас хвалююць як жанчыну?

— Мне падабаюцца мужчыны, якія абсалютна ўпэўнены ў сабе — не самаўпэўненыя, а ўпэўненыя. У прынцыпе, выгляд вялікай ролі не адыгрывае. Для мяне важны ўнутраны пасыл. Яго, дарэчы, адчуваеш імгненна. Яшчэ мужчыне не перашкаджае маленькі, мізэрны працэнт грубасці. Вядома ж, любую жанчыну падкуплівае сапраўды прыгожае заляцанне, і не столькі знешняе, колькі тое, якое ідзе знутры.

— Ваш муж, вядома ж, валодае ўсімі гэтымі якасцямі?

— Ну вядома ж!

— Ларыса, а вам ніколі не хацелася трапіць у спіс «забароненых» артыстаў — у нас жа глядач ахвочы на таямніцы...

— Мне здаецца, наўрад ці каму гэтага хочацца. Кожны артыст, як бы ён ні маскіраваўся пад «забароненага», заўсёды хоча быць на віду. Гэта мая цвёрдая ўпэўненасць.

— Скажыце, а вам патрэбны менавіта свой круг слухачоў, ці гэта неабавязкова?

— Абавязкова. Перад маімі слухачамі не трэба выкаблучвацца, г. зн. калі яны мяне любяць, то любяць такую, якая я ёсць. Ды і мне хочацца быць самой сабой. А іншы раз такая сцяна стаіць цвёрдакаменная, што ты хоць на пупе ваўчком круціся — не праб'еш. Такія канцэрты я не люблю. У мяне нават ёсць некалькі гарадоў, якія я ўпісала ў «чорны спіс» і куды я даўно ўжо не езджу.

— У Беларусі такія ёсць?

— Не, у Беларусі няма. Беларускі слухач — гэта мой слухач.

— Дзякуй. І, каб лагічна завяршыць нашу гутарку, апошняе пытанне: што для вас горш — надакучлівы паклоннік, або надакучлівы журналіст?

— Па праўдзе, усё дрэнна (смяецца. — І. К., С. С.). Але журналісты ў большай ступені бываюць не надакучлівымі, а неразумнымі. І такіх я сустракала ой як шмат. Яны толькі адно пытанне зададуць, і я адразу разумею, пра што далей пойдзе гаворка. З такімі я адразу развітваюся.

— Спадзяёмся, мы не трапілі ў разрад «неразумных»?

— Ну што вы, столькі пытанняў, што называецца, па сутнасці.

— Дзякуем за гутарку.

Ігар КАРНЕЙ, Станіслаў СУЛКОЎСКІ.

НАСТАЎНІК ЭПОХІ АДРАДЖЭННЯ— БЕЛАРУСКІ ПА ФОРМЕ, РУСКІ ПА СУТНАСЦІ

Спадзяванні тых, хто ўскладаў вялікія надзеі на хуткі плён прынятага больш як два гады назад Закона аб мовах — не спраўдзіліся. Чаму? На гэта пытанне ўчора спрабавалі знайсці адказ удзельнікі навукова-практычнай канферэнцыі «Роля ўстаноў адукацыі г. Мінска ў нацыянальным адраджэнні», што адбылася ў Мінскім педагагічным інстытуце.

Аўтар аднаго з дакладаў, якія прагучалі на канферэнцыі, — доктар гістарычных навук Леанід Лыч, вядомы як даследчык перыяду беларусізацыі 20-х гадоў,—адным з асноўных вінаўнікаў марудлівасці і непаслядоўнасці назваў органы дзяржаўнай улады і кіравання. На думку вучонага, многія грамадскія і палітычныя дзеячы, дабіўшыся высокіх дзяржаўных пасад, не жадаюць абцяжарваць сябе не толькі працай над праблемамі нацыянальнага адраджэння, але і авалоданнем мовай народа, ад імя якога яны выступаюць. У 20-я гады, у адрозненне ад 90-х, беларусізацыя дала адчувальныя вынікі ў першыя ж гады. Чаму? Леанід Міхайлавіч назваў парадаксальную прычыну тагачасных шпаркіх тэмпаў: на пачатку стагоддзя на Беларусі амаль не было нацыянальнай дыпламаванай інтэлігенцыі, здольнай, па словах вучонага, загаварыць любую праблему, зацягнуць яе вырашэнне бясплённымі дыскусіямі. Не надта адукаваныя беларускія чыноўнікі ў 20-я гады моўную праблему вырашылі па-сялянску проста, без філасофскіх абгрунтаванняў і тэарэтычных разваг; усё грамадскае жыццё было пераведзена на рэйкі беларускасці ў сціплыя тэрміны ў дырэктыўным парадку.

Магчыма, адыграла сваю ролю і тое, што дзяржава ў той час стварыла нацыянальную камісію па ажыццяўленню нацыянальнай палітыкі, якая вельмі жорстка праводзіла дзяржаўную лінію ў гэтым кірунку. Цяпер таксама шмат гавораць пра адпаведныя дзяржаўныя органы, якія вельмі патрэбны для таго, каб закон пачаў працаваць. Год назад, выступаючы на чарговым з'ездзе ТБМ імя Ф. Скарыны, Старшыня Савета Міністраў Вячаслаў Кебіч нават паабяцаў дэлегатам, што такія камісіі пачнуць стварацца. Аднак чакаць гэтага, хутчэй за ўсё, давядзецца яшчэ доўга.

Народны дэпутат Беларусі Лявон Баршчэўскі зрабіў акцэнт на праблеме суадносін правоў асобы і дзяржавы, пра якія так любяць пагаварыць нацыянальныя нігілісты, прыярытэтам правоў чалавека апраўдваючы сваё адмаўленне нацыянальных каштоўнасцей. Дзяржава не можа раўнадушна ставіцца да працэсаў, ад якіх залежыць яе будучыня, суверэнітэт. Узровень правінцыяльнай свядомасці, які цяпер характэрны для нас—гэта шлях да страты самастойнасці. Але не варта драматызаваць сітуацыю. Многія дзяржавы свету, амаль страціўшы мову, за кароткі адрэзак часу здолелі адрадзіцца,—дастаткова прыгадаць прыклад Ізраіля.

На канферэнцыі гаварылі аб падрыхтоўцы настаўнікаў для беларускіх школ, аб навуковым забеспячэнні выканання Закона аб мовах, аб праблемах вывучэння беларускай гісторыі і культуры.

Аднак —парадокс нашага часу,—слухаючы сакавітую беларускую мову што гучала з трыбуны, зала перашэптвалася, падавала рэплікі, адгукалася воклічамі ў асноўным па-руску. І гэтая рэальнасць, напэўна,—самая вялікая праблема для беларускага адраджэння.

Валянцін ЖДАНКО.

І АДЗІН У ПОЛІ ВОІН

ХОЙНІКІ (**У. Пернікаў**). Усяго адзін урач-хірург застаўся на ўвесь раён. Гэта Міхаіл Беймаўаў, якому споўнілася 60 гадоў, палавіну з якіх ён прапрацаваў у цэнтральнай раённай бальніцы.

Самаадданы гэты чалавек, высокай эрудыцыі і медыцынскай кваліфікацыі. У сувязі з тым, што многія ўрачы выехалі з раёна далей ад чарнобыльскай зоны, на Міхаіла Анісімавіча лягла вялікая фізічная і псіхічная нагрузка. Апошнім часам яму даводзіцца апераваць да 500 хворых у год. І да гэтага ён гатовы ў любую гадзіну сутак.

Людзі шчыра ўдзячныя доктару за яго гарачае сэрца і з жахам думаюць, што будзе, калі ён таксама вырашыць выехаць з раёна? Хто тады ім дапаможа? Хто дапаможа тысячам хворых з найбольш пацярпеўшых ад чарнобыльскай катастрофы раёнаў — Брагінскага, Нараўлянскага, Чачэрскага, Кармянскага і Веткаўскага, дзе сітуацыя з урачамі нагадвае хойніцкую? Тым больш, што многія з іх ужо атрымалі ордэры на кватэры ў Мінску і рыхтуюцца да пераезду.

ВЫРАТАВАНЫ ХЛОПЧЫК, ЯКІ СТРАЦІЎ АБЕДЗВЕ РУКІ

У ЗША праведзена унікальная мікрахірургічная аперацыя

Амерыканскія мікрахірургі ў суботу і панядзелак правялі дзве найскладанейшыя аперацыі: шасцігадоваму хлопчыку былі прышыты адарваныя ў яго ў выніку няшчаснага выпадку левая рука і кісць правай рукі.

Трагедыя, па словах агенцтва АП, адбылася, калі разам са сваім старэйшым братам Майкл Конабой залез на палівуную ўстаноўку, што працавала ў полі. Кашуля хлопчыка трапіла ў механізм машыны, пачала намотвацца на дэталь установкі, якая рухалася, і была сарвана з яго цела з такой сілай, што дзіцяці была нанесена вельмі цяжкая траўма — адарваны правая кісць і левая рука вышэй локця. 14-гадовы брат пацярпеўшага, які абышоўся сінякамі, здолеў перанесці сплываючага крывёй Майкла і яго адарваную руку да дома, што знаходзіўся на адлегласці каля паўкіламетра ад месца трагедыі. Падаспеўшыя санітары «хуткай дапамогі» і паліцэйскія знайшлі ў полі адарваную кісць рукі Майкла. Пасля аказання тэрміновай медыцынскай дапамогі малыш тэрмінова быў дастаўлены на верталёце з яго роднага гарадка на паўночным захадзе штата Вісконсін у горад Сент-Пол суседняга штата Мінесота.

Першая аперацыя, праведзеная спецыялістамі медыцынскага цэнтра ў Сент-Поле, працягвалася дзевяць гадзін. У час аперацыі яму былі прышыты левая рука і кісць правай рукі. Ноччу ў панядзелак была праведзена другая аперацыя.

«Дзіця знаходзіцца ў крытычным стане, аднак ён пастаянна паляпшаецца», — расказаў доктар Пол Донах'ю, які ўзначальваў брыгаду хірургаў. Па словах прадстаўніка бальніцы, стан дзіцяці, якога супрацоўнікі бальніцы празвалі здараўяком за яго паводзіны да і пасля аперацыі, стабільны. Аднак, як паведамілі ўрачы, увесь першы тыдзень пасля аперацыі будзе крытычным. Доктар Донах'ю сказаў, што функцыі левай рукі хлопчыка будуць аднаўлены, але пакуль нельга ўпэўнена сказаць гэта ў дачыненні да правай кісці.

На думку дактароў, кемлівасць маці хлопчыка, якая, не губляючы самавалодання і часу, змясціла адарваную левую руку сына ў холад, дазволіла выратаваць яе і ў шмат разоў павялічыла шанцы хірургаў і дзіцяці на поспех.

Гэтыя «іезуіцкія» адзнакі

Як лічыць нямецкі штотыднёвік «Штэрн», школьныя адзнакі адмоўна ўплываюць на псіхіку дзяцей. Справа даходзіць да трагедый...

13-гадовая Джэні, пакінуўшы бацькам развітальнае пісьмо, кінулася пад электрычку. Дзяўчынка была не ў сілах перажыць дрэнныя адзнакі, атрыманыя ў школе па матэматыцы і латыні.

Нямецкі штотыднёвік «Штэрн», які паведаміў пра гэты трагічны выпадак, задаецца пытаннем: а ці патрэбны наогул у школе адзнакі? Кожныя паўгода паўтараецца, па сутнасці, адно і тое ж — дзеці баяцца вяртацца дамоў, а бацькі — у адчаі. Гэта значыць, настаў час экзаменаў.

Цяперашнюю ацэначную сістэму ўвялі ў сваіх школах іезуіты яшчэ ў 1599 годзе, піша штотыднёвік. З таго часу яна, па сутнасці, не змянілася, хоць і дзеці цяпер іншыя, і аб'ём ведаў у іх вырас невымерна. Аднак многія настаўнікі трымаюцца за цяперашнюю сістэму, думаючы, што яна дае магчымасць дакладна ацаніць веды дзіцяці, стымулюе яго стараннне, заахвочвае спаборніцтва, дазваляе параўноўваць.

Але ўсё больш тых, хто лічыць, што адзнакі — несправядлівыя. Ці могуць шэсць (так прынята ў Германіі) лічбаў улічыць усю разнастайнасць ведаў вучня? Ці не лепш падрабязныя пісьмовыя заключэнні? Адзнака ж — гэта ацэнка паспяховасці вучня толькі ў дадзены момант, у дадзеным класе — і не больш. Аднак у сваёй сукупнасці яны могуць паўплываць на лёс вучня, яго будучыню. Менавіта ад іх у немалой ступені залежыць, куды ён пойдзе вучыцца далей і кім стане з часам — дырэктарам ці прыбіральшчыкам смецця, вядомым хірургам ці сціплым санітарам. Да таго ж, дадае «Штэрн», адзнакі не могуць быць абсалютна аб'ектыўнымі.

Адным словам, усё больш настойліва гучаць заклікі змяніць сістэму ацэнкі ведаў. Але як? Ёсць некалькі варыянтаў. У некаторых школах, напрыклад, адзнакі наогул адмянілі і ўвялі водгукі аб развіцці дзіцяці — яны даюць магчымасць дакладна ўказаць, дзе дзіця адстае і што яму і, зразумела, бацькам трэба рабіць. У іншых школах адзнакі не ставяць да трэцяга ці чацвёртага класа. Сям-там аб адзнаках паведамляецца толькі ў час вусных гутарак настаўніка са школьнікам і яго бацькамі. А бывае, школа прапануе выбар: ацэнка ў балах ці ў настаўніцкім водгуку. Мэта адна — зняць з дзяцей цяжар гнёту адзнак.

Альберт ГРЫГАР'ЯН. РІА.

МІЛІЦЫЯНЕР! ПЕРШ ЧЫМ БІЦЬ—ПАДУМАЙ!

Гэтая крымінальная справа, якая займае два пухлыя тамы, смела можа прэтэндаваць на ўключэнне ў Кнігу рэкордаў Гінеса. І не толькі таму, што цягнецца ўжо больш двух гадоў — такім юрыдычным «даўгабудам» сёння нікога не здзівіць. Але вось каб удзельнікі аднаго працэсу паўставалі перад пяццю рознымі суддзямі ды яшчэ ў трох розных гарадах — выпадак, згадзіцеся, вельмі рэдкі. Судовыя пасяджэнні праходзілі ў Драгічыне, Іванаве, тройчы ў Пінску. Нарэшце быў вынесены прысуд: да трох гадоў пазбаўлення волі прыгавораны ўчастковы Драгічынскага РАУС старшы лейтэнант Анатоль Мышкавец. Судовы іск да яго прад'явіў трактарыст Віктар Антончык.

Коратка сутнасць крымінальнай справы выглядае так. А. Мышкавец разам з калегамі па службе 19 мая 1990 года праводзіў рэйд па населеных пунктах раёна. Быў затрыманы механізатар калгаса імя Леніна Віктар Антончык, які кіраваў трактарам у нецвярозым стане. Завёўшы хлопца ў брыгадны домік, участковы не стаў абцяжарваць сябе складаннем пратакола, а жорстка пабіў трактарыста. Рэспубліканская судова-медыцынская экспертыза дала заключэнне, што Антончыку нанесены цяжкія цялесныя пашкоджанні, — і да гэтага часу яго здароўе поўнасцю не аднаўлена, бо ўдары ў грудную клетку прывялі да разрыву лёгачных тканак. Падсудны, юрыдычна нядрэнна падкаваны, выдаваў сябе за ахвяру нагавору і наўмысна, выдумваючы розныя прычыны, зацягваў справу. Але не меншую настойлівасць праявіў і Антончык, які ў рэшце рэшт дабіўся задавальнення іску. Хуліган у міліцэйскай форме за перавышэнне службовых паўнамоцтваў строга пакараны.

С. ШАПІРА.

На трынаццатую не хапіла

ДОКШЫЦЫ (А. Дук). «Піць дык піць!» — напэўна, вырашыў жыхар вёскі Пасекі А. Але гэта п'янка стала для яго апошняй. Труп А. знойдзены непадалёк у лясным масіве. Вакол цела ляжалі 12 пустых і 14 нераскаркаваных бутэлек гарэлкі.

«Таня і Соня—дзень і ноч да вашых паслуг»

ПАВОДЛЕ ДАНЫХ НЯМЕЦКАГА ФЕДЭРАЛЬНАГА ВЕДАМСТВА ПА КРЫМІНАЛЬНЫХ СПРАВАХ, ЮНЫЯ ПРЫГАЖУНІ З БЫЛЫХ САЦКРАІН СУР'ЁЗНА ПАЦЯСНІЛІ СВАІХ СЕКСАКАНКУРЭНТАК У ГЕРМАНІІ

«Крысціна, даўганогая бландзінка з Польшчы, наведвае па званку...» «Таня і Соня, казачна прыгожыя мадэлі з Расіі, дзень і ноч да вашых паслуг...» «Сюзанна з Прагі...» Дзяўчаты са славянскімі імёнамі сур'ёзна пацяснілі канкурэнтак — як мясцовых, так і з традыцыйных экзатычных краін — экспарцёраў «жывога тавару» накшталт Тайланда— у раздзеле аб'яў на рэкламных палосах бульварных нямецкіх газет.

Паводле даных нямецкага федэральнага ведамства па крымінальных справах (БКА), у лідэрах ходзяць юныя прыгажуні з Польшчы і Чэха-Славакіі. Спробы служыцеляў закона неяк зменшыць маштабы замежнага, часцей за ўсё нелегальнага сексбізнесу з дапамогай калег у Празе і Варшаве пакуль што безвыніковыя («ім цяпер, пасля ўсіх змен, якія адбыліся там, не да таго»).

Пастаўшчыкі «свежага мяса» (жаргон БКА) для нямецкіх дамоў цярпімасці даўно ўжо асвоіліся на ўсходнім рынку. Часцей за ўсё дзяўчат завабліваюць абяцаннямі прыстойнага заработку, утойваючы ад іх сапраўдны характар будучай дзейнасці. Абяцаюць месцы домработніц, фотамадэлей, прадаўшчыц, спакушаюць перспектывай выгаднага замужжа.

У Германію іх транспартуюць нелегальна. У спрытнай мафіі асвоены свае дарожкі (самы страшны выпадак — няўдалая «кантрабанда жывога тавару» ў суднавым кантэйнеры, у які было набіта каля 100 чалавек).

Прыбыўшы ў «валютны Эльдарада», шукальніцы хуткіх заработкаў трапляюць у рукі бязлітасных банд сутэнёраў, якія хутка ламаюць супраціўленне асабліва неўтаймоўных і няўступчывых і прымушаюць іх працаваць на злачынны свет. На абарону закона такім іншаземкам разлічваць цяжка: нелегальны ўезд у Германію, пражыванне без дазволу і дзеючых дакументаў караюцца самі па сабе. Да таго ж, паліцэйскія, якія маюць справу з прастытуцыяй, дастаткова скептычна адносяцца да трагічных гісторый пацярпеўшых («прывыклі займацца бізнесам у гарызантальным становішчы ў сябе дома, а цяпер не падзялілі даходы з сутэнёрамі, вось і скардзяцца, што іх прымушаюць гандляваць сабой»).

Нярэдка ў ролі «пасрэднікa» выступаюць фіктыўныя шлюбныя канторы. Прыезджых, якія нічога не падазраюць і мараць выскачыць замуж, спачатку здаюць напракат «жаніхам», якія жадаюць нібыта лепш пазнаёміцца з будучай сяброўкай жыцця. Аматар такіх прыгод мае права вярнуць сваю «суджаную» на працягу агаворанага тэрміну, пасля чаго пасрэднік гоніць ахвяру на панель — адпрацоўваць грошы, якія яна яму быццам бы завінавацілася.

Практычна ні адзін з сутэнёраў, які абагачаецца за кошт сваіх рабынь, не баіцца сесці за краты. Законы ФРГ па гэтай частцы недасканалыя. Артыкул 181 нямецкага крымінальнага кодэкса прадугледжвае, праўда, адказнасць для асоб, якія дастаўляюць свае ахвяры ў Германію з выкарыстаннем падману ці насілля, а затым прымушаюць жанчын займацца прастытуцыяй. Але нават калі мясцовай паліцыі і ўдасца накрыць які-небудзь тайны прытон, пракуратура і следства ўсё роўна часта бяссільныя: у дзеянне неадкладна ўступае заканадаўства па іншаземцах, па якому ўсе, хто аказаўся нелегальна ў краіне, павінны быць адпраўлены на радзіму. Бывае, праўда, у асобным выпадку іміграцыйныя ўлады робяць выключэнне, даўшы магчымасць следству зняць з пацярпеўшых падрабязныя паказанні, але на сцэну тут жа выступаюць сутэнёрскія сіндыкаты. Гэтыя не спыняюцца ні перад чым, каб заткнуць глотку любой сведцы...

Выхад? Прафесіяналы з федэральнага ведамства па крымінальных справах настроены песімістычна. Узмацніць пагранічны кантроль у эпоху крушэння «жалезнай заслоны» і «празрыстых граніц» нерэальна. Застаецца адно: усімі сродкамі перасцерагаць наіўныя душы ў суседніх усходнееўрапейскіх краінах ад пагражаючай ім небяспекі. Можа, колькасць валюташукальніц, якія мараць аб хуткім абагачэнні на Захадзе, скароціцца ці хоць бы намеціцца такая тэндэнцыя. Пакуль жа — усё наадварот.

Сяргей ГУК. «Агенцтва РІА».

НАРЭШЦЕ ўсе мы дажылі да таго часу, калі Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь прыняў Закон аб знамянальных датах і святочных днях, у якім асобна хацелася б адзначыць святы ўшанавання продкаў—веснавую Радаўніцу і восеньскія Дзяды. Так было на працягу ўсёй нашай шматвяковай гісторыі. Адзначалі гэтыя дні і ў апошнія дзесяцігоддзі,

Радаўніца

Сёлета яна адзначаецца 5 мая

аднак без згоды афіцыяльных структур. Каб наведаць магілы сваіх бацькоў у жалобны дзень, трэба было прасіць дазволу ў начальства, мяняцца зменамі з калегамі па рабоце або проста збягаць раней са службы... Цяпер жа нам патрэбна толькі адно: мець жаданне сустрэцца памяццю са сваім родам, з тымі, каго ўжо няма сярод нас, і з тымі, хто сёння працягвае радавод у будучыню.

Традыцыйныя народныя абрады фарміраваліся на працягу многіх стагоддзяў. Змест і характар пахавальна-памінальных абрадаў у пэўнай ступені раскрываюць народныя погляды на праблему суаднесенасці жыцця і смерці. Атрыбутыка пахавальнага абраду (нябожчыка апранаюць у новае адзенне, кладуць у труну яго шапку, акуляры, насоўку, грэбень і інш., труну апускаюць у магілу на ручніку, які сімвалізуе дарогу жыцця, дарогу паміж гэтым і тым светам), змест памінальных галашэнняў і характар стаўлення старых людзей да смерці сведчаць аб тым, што яна (смерць) успрымаецца імі як заканамерны пераход у іншы свет, свет духоўнай вечнасці і бессмяротнасці. Як няма мяжы ў касмічнай прасторы, так няма яе і ў нашым існаванні. У адпаведнасці з гэтымі ўяўленнямі могілкі ўспрымаюцца жывымі не як месца далейшага існавання продкаў, а як месца сустрэчы з гасцямі свету вечнасці.

Яшчэ раз нагадаю, што пахавальна-памінальныя абрады ўтвараюць цэласную сістэму і маюць строгую паслядоўнасць. Пасля смерці чалавека абавязкова адзначаюцца пэўныя рытуальныя дні: трацціны, дзевяціны, саракавіны (сарачыны), угодкі. Пасля года найбольш значнымі вехамі людской памяці становяцца Змітраўскія Дзяды і Радаўніца.

Радаўніца адзначаецца ў аўторак на другім (Фаміным) тыдні пасля Вялікадня. Такая прымеркаванасць свята не выпадковая. Жывыя памінаюць памёршага на дзевяты дзень пасля смерці, а Радаўніца адзначаецца на дзевяты дзень пасля дня ўваскрэсення Хрыста. Таму ў некаторых мясцінах яе называюць наўскім Вялікаднем, або святам нябожчыкаў («Вялікдзень мёртвых»).

Раніцай гэтага дня гаспадыня як звычайна завіхаецца ля печы, гатуе спецыяльныя рытуальныя стравы, упраўляецца, а ўжо потым сям'я пачынае збірацца на могілкі. Усе апранаюцца ў святочнае адзенне, бяруць з сабой ільняны абрус, бутэльку гарэлкі, бліны, каўбасу, сала, велікодныя яйкі, свянцоную соль, складваюць усё гэта ў хусцінку і адпраўляюцца ў царкву на абедню. Пасля набажэнства, паніхіды па нябожчыках усе разыходзяцца да магіл сваякоў.

Трэба прыбраць магілы: абкласці іх новым дзёрнам, пасыпаць свежым жоўтым пяском, паправіць крыж, да якога звычайна прывязваюць невялічкі белы фартушок з нашытым чырвоным крыжыкам. Калі магілы сваякоў знаходзяцца ў розных месцах, то іх прыбіраюць па некалькі чалавек, а потым усе збіраюцца ля адной чыёй-небудзь магілы і пачынаюць памінальную трызну.

Абрус рассцілаецца прама на прыбранай магіле, потым на яго ставіцца куцця з запаленай свечкай і ўсе астатнія стравы, кожнай з якіх трэба патрошкі адкласці нябожчыку. Здаўна абавязковым быў абрад хрыстосавання з мёртвымі. Гаспадыня брала велікоднае яйка і качала яго крыж-накрыж па насыпу. Затым у адпаведнасці з добрай хрысціянскай традыцыяй па кругу пускалася памінальная чарка з гарэлкай, елі і доўга гаварылі. Успаміналі добрым словам сваіх родных, запрашалі да сябе блізкіх і знаёмых.

Асобна неабходна сказаць пра псіхалагізм памінальнага рытуалу. Ён наскрозь прасякнуты галашэннямі. Галасілі звычайна пажылыя жанчыны, радзей — моладзь і мужчыны. У народным асяроддзі нават ставіліся з пагардай да тых жанчын, якія не ўмелі добра галасіць.

Пасля працяглай размовы і шматлікіх галашэнняў рытуал памінання заканчваўся тым, што рэшткі яды раздрабнялі і раскідвалі па магіле, а частку аддавалі жабракам. Другая палавіна дня была занята звычайнымі будзённымі справамі.

Думаецца, што адным з праяўленняў культуры народа, асобнай вёскі або сям'і можна смела назваць дагледжанасць і ўпарадкаванасць могілак, якія бачацца людзям блізкай і зразумелай, апрадмечанай і разам з тым сімвалічнай гісторыяй.

Але сёння наш народ перажывае надзвычай супярэчлівы час, калі, здаецца, ўсё пераблыталася, завязалася ў складаны гордзіеў вузел, развязаць які немагчыма. Збочыла з наезджанага шляху прырода, грамадства нагадвае маладога жарабка, першы раз запрэжанага ў калёсы,—усё ў разнос; ад усяго гэтага пакутуе і розум, і душа. Наўрад ці знойдзеш бяду, большую за духоўнае спусташэнне.

Успамінаецца выпадак, сведкам якога быў на Паўночных могілках у Мінску. Хавалі жанчыну, жонку супрацоўніка нашага інстытута. Два бойкія хлопцы (былыя воіны-дэсантнікі) запатрабавалі: давайце грошы і дзве бутэлькі гарэлкі, іначай не будзем хаваць нябожчыцу. Куды кінешся шукаць праўду ў такой сітуацыі— выканалі патрабаванне. Пад канец пахавання сталі ставіць на магілку вянкі, класці кветкі. І тут адзін з хлопцаў згроб у ахапак велізарны букет дзівосных руж, кінуў на зямлю і пачаў, як апантаны, сячы іх лапатай. Людзі, што былі побач, анямелі. Адна з жанчын накінулася на хлопца: «Што вы робіце?!» Той у адказ бы лязом брытвы паласнуў: «Не пасяку— заўтра раніцай вы гэтыя ружы купіце на базары і вечарам пойдзеце з імі на вяселле або на дзень нараджэння...» Тут я ўспомніў нашы Грабнёўскія могілкі, успомніў, як людзі расказвалі, што адвячоркам на Радаўніцу на могілках можна было бачыць хлопцаў або мужчын, якія хадзілі паміж магіламі і дапівалі тое, што было пакінута для продкаў.

На жаль, не ведаю такога сучаснага рэцэпта або нейкіх старадаўніх зёлак, якія дапамаглі б уратаваць нашы душы, ачысціць іх ад бруду. Помніце, у кінафільме «Пакаянне» бабуля пытаецца: «А ці вядзе гэтая дарога да храма?» Я б дадаў: і да магілак нашых продкаў. Не ўпэўнены канчаткова, што гэта адзіны шлях нашага ачышчэння, пакаяння і ўзаемапаразумення. Але ўжо даўно стала ясна, што дарогі ў нікуды, якімі так аплецена наша зямля, не вядуць у будучыню, у вечнасць.

Іван КРУК.

АФІЦЫЯЛЬНАЯ ТАБЛІЦА

тыражу выйгрышаў па першаму выпуску грашова-рэчавай латарэі Рэспублікі Беларусь, якi адбыўся 24 красавіка 1992 года ў г. Чэрыкаве

У тыражы на чатыры разрады разыграна 2.168 рэчавых і 197.832 грашовых выйгрышаў на суму 1.440 000 тысяч рублёў.

Тыраж выйгрышаў праведзены на адзін разрад латарэі з тым, што выйгрышы, указаныя ў табліцы, выдаюцца па латарэйных білетах адпаведных серый і нумароў, якія маюцца ў чатырох разрадах.

Так, напрыклад, у табліцы ўказана, што аўтамабіль «Жыгулі» выйграў білет № 118 серыі 003778. Гэта значыць, што ўказаны выйгрыш выпаў на білет з такой жа нумарацыяй у чатырох разрадах.

У такім жа парадку разыграны і іншыя рэчавыя выйгрышы. Выйгрышы выпалі на наступныя нумары серый і нумары латарэйных білетаў у чатырох разрадах першага выпуску.

№№ серый	№№ білетаў	Назва рэчавага або размер грашовага выйгрышу	Кошт рэчавага выйгрышу ў рублях
002711	203*)	500 рублёў	—
002732	249*)	25 рублёў	—
002736	166*)	500 рублёў	—
002738	165*)	Халадзільнік «Мінск-126»	1.260
002754	184*)	100 рублёў	—
002755	199*)	50 рублёў	—
002773	157*)	500 рублёў	—
002821	178*)	Набор мэблі для адпачынку «Журавушка»	2.580
002830	241*)	500 рублёў	—
002835	217*)	Матацыкл ММВЗ	890
002842	123*)	100 рублёў	—
002852	237*)	100 рублёў	—
002856	150*)	100 рублёў	—
002858	167*)	5.000 рублёў	—
002862	224*)	500 рублёў	—
002864	103*)	5.000 рублёў	—
002868	140*)	100 рублёў	—
002870	065*)	50 рублёў	—
002875	189*)	25 рублёў	—
002981	207*)	50 рублёў	—
002998	176*)	Дыван (2×3 м)	1.890
003039	1—250	Сто латарэйных білетаў	100
003042	136*)	100 рублёў	—
003043	102*)	100 рублёў	—
003047	193*)	25 рублёў	—
003066	074*)	50 рублёў	—
003069	142*)	25 рублёў	—
003116	157*)	25 рублёў	—
003120	169*)	50 рублёў	—
003132	172*)	100 рублёў	—
003137	098*)	50 рублёў	—
003145	199*)	1.000 рублёў	—
003152	012*)	Тэлевізар «Гарызонт 61 ТЦ-411»	1.150
003161	109*)	500 рублёў	—
003164	086*)	Тэлевізар «Гарызонт 61 ТЦ-411»	1.150
003174	168*)	500 рублёў	—
003199	116*)	25 рублёў	—
003203	114*)	Халадзільнік «Мінск-126»	1.260
003206	128*)	500 рублёў	—
003229	130*)	100 рублёў	—
003264	017*)	Набор мэблі для адпачынку «Журавушка»	2.580
003270	230*)	Набор мэблі для спальні «Медуніца»	2.670
003275	145*)	100 рублёў	—
003280	120*)	100 рублёў	—
003326	232*)	100 рублёў	—
003329	239*)	50 рублёў	—
003340	039*)	25 рублёў	—
003361	216*)	500 рублёў	—
003362	160*)	Матацыкл ММВЗ	890
003367	115*)	25 рублёў	—
003384	132*)	25 рублёў	—
003391	193*)	Халадзільнік «Мінск-16 ЕС»	774
003396	163*)	Тэлевізар «Гарызонт 61 ТЦ-411»	1.150
003403	177*)	500 рублёў	—
003406	074*)	Тэлевізар «Гарызонт 61 ТЦ-411»	1.150
003409	196*)	500 рублёў	—
003412	173*)	100 рублёў	—
003425	136*)	500 рублёў	—
003436	006*)	50 рублёў	—
003437	137*)	Дыван (2×3 м)	1.890
003452	118*)	50 рублёў	—
003454	055*)	100 рублёў	—
003456	099*)	25 рублёў	—
003468	171*)	100 рублёў	—
003485	087*)	100 рублёў	—
003499	226*)	50 рублёў	—
003501	117*)	100 рублёў	—
003511	1—250	5 рублёў	—
003515	118*)	50 рублёў	—
003521	150*)	500 рублёў	—
003525	114*)	Набор мэблі для кухні «Рэкта»	1.819
003528	056*)	100 рублёў	—
003529	083*)	1.000 рублёў	—
003530	149*)	500 рублёў	—
003536	1—250	5 рублёў	—
003545	219*)	50 рублёў	—
003548	110*)	500 рублёў	—
003552	048*)	100 рублёў	—
003558	225*)	50 рублёў	—
003587	152*)	50 рублёў	—
003596	065*)	50 рублёў	—
003597	185*)	100 рублёў	—
003602	102*)	500 рублёў	—
003613	113*)	25 рублёў	—
003620	119*)	50 рублёў	—
003636	161*)	50 рублёў	—
003641	221*)	500 рублёў	—
003650	239*)	50 рублёў	—
003664	038*)	Дыван (2×3 м)	1.890
003666	043*)	Набор мэблі для кухні «Рэкта»	1.819
003669	233*)	50 рублёў	—
003685	095*)	Дыван (2×3 м)	1.890
003697	031*)	Набор мэблі для кухні «Рэкта»	1.819
003699	128*)	500 рублёў	—
003749	176*)	Матацыкл ММВЗ	890
003759	155*)	100 рублёў	—
003763	007*)	50 рублёў	—
003778	118*)	Аўтамабіль «Жыгулі» ВАЗ-21063	15.800
003783	109*)	Дыван (2×3 м)	1.890
003799	214*)	25 рублёў	—
003804	194*)	500 рублёў	—
003806	227*)	100 рублёў	—
003813	1—250	Сто латарэйных білетаў	100
003818	043*)	100 рублёў	—
003824	009*)	Аўтамабіль «Жыгулі» ВАЗ-21063	15.800
003835	185*)	10.000 рублёў	—
003860	011*)	50 рублёў	—
003892	019*)	Тэлевізар «Гарызонт 61 ТЦ-411»	1.150
003894	019*)	25 рублёў	—
003903	096*)	100 рублёў	—
003907	191*)	100 рублёў	—
003912	048*)	100 рублёў	—
003916	189*)	50 рублёў	—
003926	020*)	100 рублёў	—
003934	034*)	100 рублёў	—
003946	076*)	100 рублёў	—
003956	238*)	Набор мэблі для кухні «Рэкта»	1.819
003994	087*)	500 рублёў	—
004012	036*)	Халадзільнік «Мінск-16 ЕС»	774
004015	1—250	5 рублёў	—
004025	016*)	100 рублёў	—
004033	173*)	50 рублёў	—
004040	055*)	25 рублёў	—
004047	076*)	Тэлевізар «Гарызонт 61 ТЦ-411»	1.150
004053	238*)	50 рублёў	—
004056	1—250	5 рублёў	—
004061	224*)	Тэлевізар «Гарызонт 61 ТЦ-411»	1.150
004062	020*)	1.000 рублёў	—
004078	203*)	500 рублёў	—
004086	120*)	Набор мэблі для спальні «Медуніца»	2.670
004088	015*)	50 рублёў	—
004122	130*)	100 рублёў	—
004134	217*)	30 рублёў	—
004145	094*)	100 рублёў	—
004154	004*)	100 рублёў	—
004186	075*)	Матацыкл ММВЗ	890
004189	1—250	5 рублёў	—
004211	053*)	100 рублёў	—
004213	075*)	100 рублёў	—
004218	249*)	100 рублёў	—
004235	131*)	100 рублёў	—
004289	248*)	25 рублёў	—
004306	239*)	25 рублёў	—
004316	027*)	Халадзільнік «Мінск-126»	1.260
004329	245*)	100 рублёў	—
004331	136*)	Набор мэблі для адпачынку «Журавушка»	2.580
004334	204*)	50 рублёў	—
004339	056*)	100 рублёў	—
004342	001*)	100 рублёў	—
004344	048*)	500 рублёў	—
004352	010*)	500 рублёў	—
004362	156*)	25 рублёў	—
004367	075*)	100 рублёў	—
004377	195*)	50 рублёў	—
004382	212*)	500 рублёў	—
004397	107*)	Халадзільнік «Мінск-16 ЕС»	774
004433	180*)	500 рублёў	—
004474	129*)	100 рублёў	—
004485	029*)	50 рублёў	—
004523	118*)	25 рублёў	—
004553	162*)	50 рублёў	—
004598	067*)	1.000 рублёў	—
004601	080*)	100 рублёў	—
004603	1—250	5 рублёў	—
004612	161*)	100 рублёў	—
004630	153*)	50 рублёў	—
004640	019*)	100 рублёў	—
004641	209*)	100 рублёў	—
004643	003*)	50 рублёў	—
004646	192*)	100 рублёў	—
004658	007*)	100 рублёў	—
004684	085*)	Халадзільнік «Мінск-16 ЕС»	774
004696	215*)	100 рублёў	—
004736	163*)	100 рублёў	—
004742	231*)	100 рублёў	—
004757	199*)	100 рублёў	—
004762	160*)	500 рублёў	—
004768	239*)	Халадзільнік «Мінск-126»	1.260
004818	230*)	20.000 рублёў	—
004853	102*)	25 рублёў	—
004858	100*)	Дыван (2×3 м)	1.890
004863	218*)	100 рублёў	—
004867	227*)	25 рублёў	—
004906	159*)	Халадзільнік «Мінск-126»	1.260
004907	238*)	Тэлевізар «Гарызонт 61 ТЦ-411»	1.150
004909	023*)	100 рублёў	—
004917	222*)	Халадзільнік «Мінск-16 ЕС»	774
004918	101*)	100 рублёў	—
004934	134*)	50 рублёў	—
004943	109*)	100 рублёў	—
004975	096*)	500 рублёў	—
004996	005*)	500 рублёў	—
004999	185*)	50 рублёў	—
005011	209*)	500 рублёў	—
005012	082*)	Набор мэблі для спальні «Медуніца»	2.670
005018	075*)	Тэлевізар «Гарызонт 61 ТЦ-411»	1.150
005039	036*)	500 рублёў	—
005063	222*)	Тэлевізар «Гарызонт 61 ТЦ-411»	1.150
005084	175*)	1.000 рублёў	—
005096	021*)	100 рублёў	—

* На астатнія 249 нумароў гэтай серыі выпалі выйгрышы па 3 рублі.

Парадак атрымання выйгрышаў:

1. Уладальнік латарэйнага білета, на які выпаў рэчавы выйгрыш, можа па свайму жаданню атрымаць кошт рэчавага выйгрышу наяўнымі грашыма.

Грашовыя выйгрышы па латарэйных білетах, а па жаданню атрымальнікаў і грошы ўзамен рэчавых выйгрышаў коштам да 200 рублёў уключна выплачваюцца ўсімі ўстановамі Ашчаднага банка РБ. Выйгрышы звыш 200 рублёў выплачваюцца аддзяленнямі і філіяламі Ашчаднага банка РБ са штатнай колькасцю работнікаў 2 і больш чалавек.

2. Рэчавыя выйгрышы — легкавыя аўтамабілі «Жыгулі» выдаюцца праз Мінскае абласное акцыянернае таварыства «Мінск-Лада».

Латарэйныя білеты, на якія выпалі ўказаныя выйгрышы, здаюцца ў аддзяленні ці філіялы Ашчаднага банка РБ са штатнай колькасцю работнікаў 2 і больш чалавек для перасылкі ў Ашчадны банк Рэспублікі Беларусь.

Уладальнік латарэйнага білета паведамляе прозвішча, імя, імя па бацьку, індэкс і дакладны паштовы адрас, а па буйнагабарытных прадметах (матацыклы) таксама назву бліжэйшай чыгуначнай станцыі, якая робіць грузавыя перавозкі, з указаннем, да якой чыгункі адносіцца станцыя.

3. Выдача рэчавых і аплата грашовых выйгрышаў па выйграўшых латарэйных білетах праводзіцца толькі на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь. Рэчавыя выйгрышы выдаюцца магазінамі ва ўсіх гарадах і раёнах па месцу знаходжання ўстановы Ашчаднага банка, якая заверыла выйграўшы латарэйны білет.

Пры змяненні цэн на прадметы, разыграныя ў якасці рэчавых выйгрышаў, уладальнік выйграўшага латарэйнага білета атрымлівае або даплачвае розніцу наяўнымі грашыма.

4. У выпадку, калі асобныя прадметы, разыграныя ў латарэі, будуць зняты з вытворчасці і адсутнічаюць у гандлёвай сетцы, уладальнік выйграўшага білета можа па ўласнаму меркаванню атрымаць аналагічны тавар з тых, што ёсць у наяўнасці, большага ці меншага кошту, даплаціўшы ці атрымаўшы розніцу ў цане.

5. Выйграўшыя латарэйныя білеты могуць быць прад'яўлены для аплаты і для атрымання рэчавага выйгрышу па 30 чэрвеня 1993 года ўключна.

Пасля гэтага тэрміну латарэйныя білеты страчваюць сілу і да аплаты не прымаюцца.

Гэта табліца з'яўляецца афіцыяльным дакументам, па якому робіцца выдача рэчавых і выплата грашовых выйгрышаў. Выдача выйгрышаў пачынаецца ўстановамі Ашчаднага банка РБ пасля атрымання наступнага нумара газеты за тым, у якім была апублікавана афіцыяльная табліца.

Да ведама грамадзян!

Другі выпуск грашова-рэчавай латарэі РБ адбудзецца 26 чэрвеня 1992 года ў г. Паставы.

Старшыня камісіі: СІПАЧ Мікалай Антонавіч — намеснік старшыні выканаўчага камітэта Чэрыкаўскага раённага Савета народных дэпутатаў.

Адказны сакратар: ЮЗЭФОВІЧ Леанід Міхайлавіч — вядучы інспектар Ашчаднага банка Рэспублікі Беларусь.

ТЭЛЕБАЧАННЕ

30 красавіка

Беларускае тэлебачанне

8.45. «Рок і фартуна». Маст. фільм.
10.25. Гаворым па-беларуску.
10.50. «Зачараваны долар». Маст. фільм.
15.25. Усміхніся, «зорачка»! Конкурсная канцэртная праграма юных талентаў.
16.30. Навіны.
16.35. «Ці любіце вы тэатр?..»
17.35. «На парог мой села казка», «Футрачка для хмары». Мультфільмы.
18.00. «Быт, быт, быт...», «З чаго сарока кашу варыла». Дак. фільмы.
19.00. Панарама.
19.25. Абласныя навіны (Гродна).
19.35. Зачытайце маё пісьмо..
19.40. Роднае слова.
20.25. Калыханка.
20.45. Тыдзень беларускага ўрада.
21.00. Латарэя ўдачы.
21.05. «Жарт-крок».
21.50. «Пастка для адзінокага мужчыны». Маст. фільм.
23.10. НІКа.
23.25. Футбол-92. Вынікі тура; «Днепр» (Магілёў) — «Дынама» (Мінск).

1 канал. Астанкіна

9.25. Мастацкі фільм «Прыватны дэтэктыў, ці Аперацыя «Каапярацыя». Маст. фільм.
11.00. Навіны (з сурдаперакладам).
11.20. Клуб падарожнікаў (з сурдаперакладам).
12.10. Харавыя спевы Расіі.
12.40. Перадзел.
13.15. Тэлемікст.
14.00. Навіны.
14.25. «Ганна Пятроўна». Маст. фільм. 2-я серыя.
15.35. У свеце матораў.
16.05. «Квакша», «Прынцэса Мімо». Мультфільмы.
16.30. Дак. фільм «Гэта ўсё маё жыццё».
17.00. Навіны.
17.25. «Ікар і мудрацы». Мультфільм.
17.35. ...Да 16 і старэйшым.
18.15. Маст. фільм «Прыватны дэтэктыў, ці Аперацыя «Каапярацыя».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.40. Рэпартаж ні аб чым.
20.50. Музыка ў эфіры.
22.50. Хвіліны паэзіі. І. Пуцяева.
23.00. Навіны.
23.25. «Відэадром».
23.55. «Ноч». Маст. фільм (Італія).

Канал «Расія».

9.05. «К-2» прадстаўляе: «Абзац», «Кінограф», «3, 2, 1». Мастацка-публіцыстычны фільм «Асабістая справа Ганны Ахматавай».
11.40. Без рэтушы.
12.40. «Фонд адраджэння расійскай вёскі».
13.00. Весткі.
15.00. «Першы тайм». Урок настольнага тэнісу.
15.15. Прадпрымальніцтва і традыцыі.
15.30. Паралельныя сусветы.
16.15. Ключ да сусветнага рынку.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Дакументальная панарама. «Заўтра будзе свята».
17.30. Вольны час. «ТБ-атэлье».
17.45. Конкурс тэлегледачоў. «Барселона-92».
18.00. Парламенцкі веснік.
18.15. Студыя «Нотабене». «Трэцяе саслоўе».
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Спецыяльны камерцыйны веснік.
19.40. Трэцім будзеш? Гутарка з Э. Разанавым.
20.15. «Чалавек - невідзімка». Ілюзіяністка Л. Раціяні.
20.30. У свеце аўта- і мотаспорту.
21.00. Пятае кола.
22.00. Весткі.
22.25. Спартыўная карусель.
22.30. Пятае кола. Працяг.
23.20. «Рэй Чарльз. Пяцьдзесят гадоў у музыцы».

1 мая

Беларускае тэлебачанне

9.00. Наш каментарый. «Мера багацця».
9.10. «Як стаць «зоркай». Мастацкі фільм. 1-я і 2-я серыі.
11.25. Забаўляльная праграма.
12.15. «Дзе пачую талаку, туды ногі валаку...»
12.55. Забаўляльная праграма з удзелам артыстаў беларускай эстрады.
14.10. «Без сына не прыходзь». Мастацкі фільм з субцітрамі.
15.30. Студыя «Мэта». Арт-галерэя.
16.35. «Лясныя казкі». Мультфільм.
16.50. Клуб вясёлых і знаходлівых. Паўфінал рэспубліканскага турніру.
17.35. Песню бярыце з сабою.
18.35. Дак. фільм «126 слоў».
19.30. Песню бярыце з сабою. 2-е аддзяленне.
20.40. Калыханка.
21.00. Панарама.
21.35. Тэлебіржа.
21.50. «Карнавал». Мастацкі фільм 1-я і 2-я серыі. У перапынку (23.05) — НІКа.

I канал. Астанкіна

7.00. «Дзень вясны». Лірычны канцэрт.
7.30. Фільм — дзецям. «Вяртанне Робін Гуда» (Індыя).
8.50. «Іншаземцы ў Расіі».
9.20. Канцэрт дзіцячых музычных калектываў.
10.20. «Балада пра салдата». Маст. фільм.
11.45. «Тры сустрэчы з В. Астаф'евым». Перадача 1-я.
12.35. «Багатыя таксама плачуць».
14.00. Навіны (з сурдаперакладам).
14.20. «Свет у вольны час».
15.15. «Эміль з Ленебергі». 5-я серыя «Як Эміль наладзіў свята для бедных» (Швецыя).
15.40. КВЗ-92.
17.30. «Палітбюро».
18.15. Мастацкі фільм «Крымінальны квартэт».
19.45. Добрай ночы, малышы!
20.00. Навіны.
20.35. «Поле цудаў».
21.30. Міжнародны фестываль мастацтваў «Майскія зоркі». У перапынку (23.00) — Навіны.

Канал «Расія»

7.00. Весткі.
7.20. «Жыццё-быццё».
7.55. Тэлеасамблея.
8.40. Ляпсус.
9.20. «Віні-Пух і ўсе, усе, усе...»
10.00. «Ніхто не слухаў». Пра свабоду чалавека на Кубе (ЗША).
11.00. «Велікодныя мары». Мастацкі фільм.
12.30. «Вінілавыя джунглі».
13.00. Весткі.
13.20. «Цень». Мастацкі фільм.
14.55. Рэтра-студыя. Л. Міраў і М. Навіцкі.
15.35. Мульці-пульці.
15.50. «Скрыпач». В. Трацякоў. Частка 1-я.
16.45. Т. Ін. Ка.
17.00. Чэмпіянат Расіі па бальных танцах.
17.55. Эдзі Мітчэл у парыжскім казіно.
19.00. Весткі.
19.20. Свята кожны дзень.
19.30. Фарс-мажор.
20.00. «К-2» прадстаўляе: «На экране — Амерыка».
20.30. «Паласаты рэйс». Мастацкі фільм.
22.00. Весткі.
22.20. «Начны акцёрскі клуб». Выпуск 3-ці.
23.30. Праграма для аматараў «цяжкага рока».

Веснавы вернісаж

Як заўсёды вясной — і гэта стала ўжо традыцыяй, — у Рэспубліканскай мастацкай галерэі адкрылася веснавая Рэспубліканская выстаўка твораў беларускіх мастакоў. На ёй прадстаўлена каля двухсот работ: гэта і жывапіс, і графіка, і дэкаратыўнае мастацтва.

Мастакі свае творы прысвячаюць жыццю, усёй пакаце яго праяў. Глядач убачыць пейзажы, што апяваюць прыгажосць роднай зямлі (Г. Вашчанка, Л. Шчамялёў, П. Данелія), перад ім адкрыецца складаны духоўны свет чалавека ў вобразах. Майстры пэндзля адклікаюцца на ўсе падзеі сучаснасці. У творах і вострае адчуванне гісторыі (у карцінах В. Шматава, графічнай серыі В. Сташчанюка), і філасофскае разуменне рэчаіснасці (карціны Ф. Янушкевіча, У. Кожуха, А. Ксяндзова). На выстаўцы прадстаўлены партрэты А. Кішчанкі, у якіх мастак імкнецца пранікнуць у сутнасць нашага сучасніка. Выставачную залу ўпрыгожваюць нацюрморты, скульптурныя кампазіцыі мастакоў розных пакаленняў.

Творы з выстаўкі можна набыць — гэта новая рыса ў правядзенні такіх мерапрыемстваў, якая робіцца характэрнай.

Л. САЛОДКІНА.

На здымках:
✦ **І. ГОЛУБЕЎ.** Беларускі мастак Язэп Драздовіч.
✦ **В. НОВАК.** Цішыня.
✦ **М. РАГАЛЕВІЧ.** Партрэт калгасніка М. Чарнавуса.

Фота Я. ПЯСЕЦКАГА.

СОВЕТСКАЯ БЕЛОРУССИЯ
СЁННЯ Ў НУМАРЫ

«Люстэрка». Інфармацыйная панарама.

«Выратаваць будучыню народа». Зварот парламенцкай Камісіі па праблемах чарнобыльскай катастрофы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.

Актуальная тэма. **«Крок на шляху да згоды».**

На маральныя тэмы **«Крык бяды».**

«Чытач — чытачу». Падборка пісьмаў.

«Юрыдычны клуб».

«Справы жыццёвыя». Карысныя парады для кватэраздымшчыкаў і домаўладальнікаў.

Пункт гледжання. **«А бэз... «бэзавым цвіў».** Мастацтва ў наш час.

Афіцыяльная табліца тыражу выйгрышаў па грашова-рэчавай латарэі.

Рэклама. Аб'явы.

Наступны нумар газеты «Звязда» выйдзе ў суботу, 2 мая г.г.

Галоўны рэдактар **У. Б. НАРКЕВІЧ.**

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

НАШ АДРАС: 220041, гор. Мінск, праспект Ф. Скарыны, 77, рэдакцыя газеты «Звязда».

ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 32-51-05, аддзела пісьмаў—32-04-52, 32-41-92, навін—32-15-02, даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-35-91.

ПА НУМАРУ ДЗЯЖУРЫЛІ: член рэдакцыйнай калегіі Уладзімір Гойтан, першы намеснік адказнага сакратара Яўген Ляхаў, старшы карэктар Вікторыя Кляновік.

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі.

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку».
Тыраж 81.098. Індэкс 63850.
Зак. № 86.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 21.05.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12